

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

KONCEPCE BOJE PROTI EXTREMISMU A PŘEDSUDEČNÉ NENÁVISTI 2021–2026

Praha, květen 2021

Schválena usnesením vlády č. 563 ze dne 21. června 2021.

OBSAH

OBSAH	2
PŘEDMLUVA	3
ÚVOD	4
DEFINICE POJMŮ	6
1. AKTUÁLNÍ SITUACE V OBLASTI PROJEVŮ EXTREMISMU A PŘEDSUDEČNÉ NENÁVISTI	8
2. IDENTIFIKOVANÉ PROBLEMATICKÉ OBLASTI.....	10
3. INTERVENČNÍ LOGIKA.....	14
4. STRATEGICKÉ A SPECIFICKÉ CÍLE KONCEPCE	17
A) OCHRANA OBĚTÍ TRESTNÉ ČINNOSTI.....	17
B) OCHRANA DEMOKRACIE	18
C) TRANSPARENTNÍ A SROZUMITELNÉ POSILOVÁNÍ DŮVĚRY V DEMOKRACII	19
5. IMPLEMENTAČNÍ STRUKTURA KONCEPCE.....	20
6. FINANCOVÁNÍ KONCEPCE.....	20
7. RIZIKA OHROŽUJÍCÍ NAPLNĚNÍ CÍLŮ KONCEPCE.....	21
10. SHRUTÍ	22
PŘÍLOHA Č.1: VYHODNOCENÍ PLNĚNÍ KONCEPCE BOJE PROTI PROJEVŮM EXTREMISMU A PŘEDSUDEČNÉ NENÁVISTI PRO ROK 2020	23

Předmluva

Počínaje migrační krizí bylo zřejmé, že Česká republika musí přehodnotit svou protiextremistickou politiku. Se společenskými, ekonomickými a technologickými změnami se změnilo i prostředí, ve kterém nenávistné projevy vznikají. Tradiční extremisté postupně ztrácejí na významu, jejich názory a chování ale přejímají jiné skupiny obyvatel. Dochází k urychlování vývoje politických názorů prostřednictvím internetu. Rozšiřuje se škála skupin, které se stávají terčem nenávisti. Dochází k celkové polarizaci společnosti, k vytváření informačního chaosu. Oslabení soudržnosti uvnitř České republiky se snaží zneužít nedemokratické cizí země, které zvnějšku na tuzemské obyvatelstvo působí prostřednictvím šíření dezinformací a konspiračních teorií ve snaze podřývat důvěru ve stát a jeho instituce.

Česká republika ve strategických bezpečnostních dokumentech i v rámci mezinárodních úmluv deklarovala, že s těmito fenomény bude bojovat. Zavázala se, že bude nejenom projevy nenávisti potírat, ale že bude rovněž demokracii i potenciální oběti nenávisti bránit. Možnými oběťmi nejsou jen zástupci minorit, ale i majority.

Ambicí této koncepce je výše popsané posoudit a navrhnout realizovatelná a srozumitelná řešení. Koncepci budou blíže rozvádět Akční plány boje proti extremismu a předsudečné nenávisti.

Koncepce připouští, že na řadu problémů nejsou známa naprosto adekvátní řešení a že je třeba tato řešení stále hledat a zlepšovat. Přitom je vhodné vycházet nejen z tuzemské zkušenosti, ale i inspirovat se v zahraničí, zejména ve státech Evropské unie.

ÚVOD

Koncepce boje proti extremismu a předsudečné nenávisti pro roky 2021–2026 (dále jen „Koncepce“) byla zpracována na základě usnesení vlády České republiky č. 730 ze dne 13. července 2020. Navazuje na Koncepci boje proti extremismu a předsudečné nenávisti pro rok 2020¹.

Předkládaný dokument má oproti minulým rokům pozměněnou strukturu a prodlouženou platnost, aby odpovídal standardům Metodiky přípravy veřejných strategií, vydané Ministerstvem pro místní rozvoj². Na koncepci navazuje první dvouletý Akční plán boje proti extremismu a předsudečné nenávisti pro roky 2021–2022³. Podrobný popis současného stavu v této problematice je součástí Zprávy o projevech extremismu a předsudečné nenávisti na území České republiky v roce 2020.

Cílem koncepce je reagovat na současné změny v oblasti projevů extremismu a předsudečné nenávisti. Tedy pojmenovat klíčové problematické oblasti a navrhnout k nim řešení v podobě úkolů, které budou plnit ústřední orgány státní správy. Koncepce je tedy v první řadě určena jednotlivým resortům či dalším státním orgánům. Dále je věnována zástupcům občanské společnosti, kteří se problematice věnují a se kterými stát v této oblasti spolupracuje. Zároveň má posloužit komukoli z řad veřejnosti, kdo má zájem se seznámit s tím, jaké nástroje či prostředky stát vynakládá k tomu, aby společnosti poskytl před těmito riziky ochranu.

Tématem extremismu a předsudečné nenávisti se zabývají i další strategické a prováděcí dokumenty. V obecné rovině se jedná o Bezpečnostní strategii České republiky a Audit národní bezpečnosti. V souvislosti s činností Ministerstva vnitra a Policie ČR jsou relevantní Koncepce rozvoje Policie ČR, Koncepce rozvoje schopností Policie České republiky vyšetřovat kybernetickou kriminalitu, Strategie boje proti terorismu, Akční plán pro boj s terorismem, Koncepce ochrany měkkých cílů, Strategie prevence kriminality či Meziresortní koncepce podpory bezpečnostního výzkumu ČR 2017–2023 s výhledem do roku 2030. V oblasti vzdělávání představuje klíčový text Národní strategie primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže na období 2019–2027. Z hlediska společenské koheze a ochrany potenciálně ohrožených skupin nelze vynechat Strategii boje proti sociálnímu vyloučení, Strategii romské integrace, Strategii sociálního začleňování, Strategii migrační politiky ČR a Koncepci integrace cizinců. Přehled strategických a prováděcích dokumentů nabízí Databáze strategií⁴.

Boj proti extremismu a předsudečné nenávisti spadá podle kompetenčního zákona č. 2/1969 Sb. do gesce Ministerstva vnitra. Na aktivním potírání nenávistně motivovaných trestných činů se podílejí zejména orgány činné v trestním řízení. V rámci Policie ČR má v gesci problematiku extremismu Národní centrála proti organizovanému zločinu. Skutkově jednodušší případy jsou řešeny v rámci jednotlivých krajských ředitelství policie službou kriminální policie a vyšetřování. Téma extremismu a předsudečné nenávisti mají v popisu práce i další složky neuniformované i uniformované policie. V rámci soustavy státních zastupitelství

¹ <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpravy-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>

² <https://www.mmr.cz/cs/microsites/portal-strategicke-prace-v-ceske-republice/nastroje-a-metodicka-podpora/vystupy-projektu>

³ Další akční plány budou rovněž dvouleté, tedy pro roky 2023–2024 a 2025–2026.

⁴ <https://www.databaze-strategie.cz/>.

plní gesční úlohu Nejvyšší státní zastupitelství. Nezastupitelnou roli hrají všechny tři zpravodajské služby a Generální inspekce bezpečnostních sborů. Další významné úkoly plní i ostatní resorty, jejich podřízené složky a další státní orgány, zejména ministerstva spravedlnosti, obrany, průmyslu a obchodu, školství, mládeže a tělovýchovy, práce a sociálních věcí, kultury či pro místní rozvoj.

Koncepce i jednotlivé akční plány budou před schválením vládou projednávány Výborem pro vnitřní bezpečnost a Bezpečnostní radou státu. Další akční plány pro roky 2023–24 a 2025–2026 budou předkládány do konce dubna roku 2023, resp. 2025. Koncepce bude vyhodnocena po skončení její platnosti, tedy v roce 2027. Obdobně budou vyhodnocovány po skončení platnosti i jednotlivé akční plány, tedy v letech 2023, 2025 a 2027.

DEFINICE POJMŮ

Pojmem **extremismus** jsou dle Ministerstva vnitra označovány vyhraněné ideologické postoje, které vybočují z ústavních, zákonných norem, vyznačují se prvky netolerance, a útočí proti základním demokratickým ústavním principům, jak jsou definovány v českém ústavním pořádku. Mezi tyto principy patří:

- úcta k právům a svobodám člověka a občana (čl. 1 Ústavy),
- svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát (čl. 1 Ústavy),
- nezměnitelnost podstatných náležitostí demokratického právního státu (čl. 9 odst. 2 Ústavy),
- svrchovanost lidu (čl. 2 Ústavy),
- volná soutěž politických stran respektujících základní demokratické principy a odmítajících násilí jako prostředek k prosazování svých zájmů (čl. 5 Ústavy),
- ochrana menšin při rozhodování většiny (čl. 6 Ústavy),
- svoboda a rovnost lidí v důstojnosti a právech, nezadatelnost, nezcizitelnost, nepromlčitelnost a nezrušitelnost základních práv a svobod bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národního a sociálního původu, příslušnosti k národnosti nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení (čl. 1, čl. 3 Listiny základních práv a svobod).

Extremistické postoje jsou způsobilé přejít v aktivity, které působí, ať již přímo nebo v dlouhodobém důsledku, destruktivně na stávající demokratický politicko-ekonomický systém, tj. snaží se nahradit demokratický systém systémem nedemokratickým (totalitním nebo autoritářským režimem, diktaturou, anarchií). Tímto typem aktivit se zabývá Bezpečnostní informační služba na základě zákona č. 153/1994 Sb., dle § 5 písm. a).

Dokumenty Ministerstva vnitra tedy vychází z jednotného pojetí extremismu jako podhoubí aktivit zaměřených proti ústavnímu zřízení a jím chráněným hodnotám. Extremismus obvykle používá tyto instrumenty: historický revizionismus, sociální demagogii, aktivismus, podporu verbálního až fyzického násilí vůči oponentům a vůči apriori definovaným sociálním skupinám a konspirativní teorii. Ve světové politologické literatuře se obvykle rozlišuje extremismus levicový a pravicový a dále náboženský, ekologický a (v některých případech) národnostní (regionalistický). Poslední tři formy extremismu se v České republice vyskytují jen ojediněle, nebo vůbec ne, výklad se proto hlavně zaměřuje na extremisty pravicové (inspirované a používající v první řadě nacionální, rasovou, etnickou zášť, sympatizující s historickým fašismem nebo nacismem) a levicové (motivované především záští sociální, třídní, antikulturní, sympatizující s historickým komunismem nebo anarchismem).

Přestože v ideálním pravolevém modelu jsou levicový a pravicový extremismus protipóly, realita je komplikovanější, neboť svoji roli hraje sociálně kulturní a historický kontext, na jehož pozadí se projevy těchto ideálních typů manifestují. To vede k tomu, že se tyto protipóly mohou projevovat v jednotlivých oblastech protiústavního konání s velmi rozdílnou intenzitou, i k různě citlivému vnímání společenské nebezpečnosti těchto protipólů.

V právu není pojem extremismus nijak definován. Zejména v souvislosti s rasově motivovanou trestnou činností se můžeme setkat s pojmem extremistická trestná činnost nebo trestná činnost s extremistickým podtextem. Pod tímto pojmem Ministerstvo vnitra rozumí ty formy trestné činnosti, o nichž je důvod se domnívat, že byly extremistickými postoji

motivovány nebo ovlivněny. Alternativně lze v řadě případů používat i pojmu kriminalita motivovaná rasovou, národnostní nebo jinou sociální nenávistí. Jde o jednání, které naplňuje znaky skutkové podstaty trestného činu nebo přestupku a jeho pohnutkou je apriorní nenávist vyplývající z příslušnosti adresáta útoku k rase, národnosti, náboženství, třídě či jiné sociální skupině, přičemž specifickým typem zařaditelným do této kategorie kriminality jsou také útoky proti symbolům či představitelům existujícího společenského systému, jsou-li motivovány apriorní nenávistí vůči němu.⁵

Dokument vedle pojmu extremismus pracuje s označením projevy „**předsudečné nenávisti**“. Reaguje tím na fakt, že vliv tradičních extremistických subjektů slábne a jejich rétoriku a aktivity postupně přebírají jiné subjekty, které nelze jednoznačně označit za extremistické.

Projevy předsudečné nenávisti označují jednání, které je motivováno nesnášenlivostí a společenskými předsudky vůči určité skupině obyvatel. Zpravidla se jedná o skupiny definované rasou, národností, etnicitou, náboženstvím, sexuální orientací, politickým nebo jiným smýšlením, sociálním původem apod. Nemusí se jednat o skutečnou příslušnost k určité skupině, ale i o příslušnost domnělou. Takové projevy nemusí nutně naplňovat skutkovou podstatu některého z trestných činů. Může se jednat o fyzické násilí, slovní útoky či užívání urážlivé symboliky. Projevy předsudečné nenávisti se liší od extremistických zejména tím, že nemusí být spojeny s některou z protidemokratických, resp. protiústavních ideologií. Osoby, které se jich dopouštějí, nemusejí být nutně členové či příznivci extremistických hnutí. Rovněž u nich absentuje jasné volání po svržení systému pluralitní demokracie a jeho nahrazení systémem totalitním.

Rizika projevů předsudečné nenávisti jsou v řadě oblastí podobná s těmi, která představují extremisté. Níže jsou tato rizika popsána. Subjekty, které se jich dopouštějí:

- Neusilují o okamžité zničení demokratického systému, ale postupně ho oslabují.
- Nerespektují koncept základních lidských práv.
- Podněcují k nenávistným aktivitám další osoby.
- Šíří strach ve společnosti.
- Štěpí společnost, vyvolávají v ní antagonismy.
- Zlehčují osudy obětí totalitních režimů a obětí nenávistně motivované trestné činnosti.
- Při komunikaci s veřejností využívají dezinformace a konspirační teorie.
- Stávají se nástrojem vlivového působení zemí a skupin, které nerespektují principy pluralitní demokracie.

Pro Ministerstvo vnitra nejsou až tak významné politologické kategorie (např. zda se jedná o subjekt neonacistický, či neofašistický). Rozhodující je právě aspekt šíření nenávisti vzešlý z paušalizujícího předsudku. Právě projevy nenávisti pro určité skupiny obyvatel představují bezprostřední ohrožení.⁶

⁵ Plné znění definice extremismu je k dispozici zde: <http://www.mvcr.cz/clanek/co-je-extremismus.aspx>.

⁶ Plné znění definice je uvedeno ve Zprávě o extremismu a předsudečné nenávisti na území ČR v roce 2020. K dispozici zde: <https://www.mvcr.cz/clanek/extremismus-vyrocní-zpráva-o-extremismu-a-strategie-boje-proti-extremismu.aspx>.

1. AKTUÁLNÍ SITUACE V OBLASTI PROJEVŮ EXTREMISMU A PŘEDSUDEČNÉ NENÁVISTI

Česká republika se ve své novodobé historii dokázala bránit projevům extremismu a předsudečné nenávisti. Na jejím území tradičně působily a působí různé nenávistně se profilující skupiny, ale dosud nebyly schopny získat takovou moc a vliv, aby představovaly ohrožení základů demokracie. Stát a občanská společnost na jejich existenci vždy zareagovaly a postupem času dokázaly jejich činnost utlumit či zcela paralyzovat.

V řadě oblastí boje s nenávistnými projevy stát reaguje pozdě či chybně. Právě tyto nedostatky představují živnou půdu pro současné i budoucí extremisty a populistické a xenofobní politiky. Je potřeba chyby připustit, střizlivě zhodnotit a neočekávat dosažení ideálního stavu, kdy budou nenávistné projevy zcela vykořeněny.

Na prahu třetí dekády 21. století musí Česká republika čelit novým výzvám, ale rozhodně nemá špatné startovací podmínky.

Pozitivem českého prostředí je určitě stagnace tradičních extremistických subjektů, relativně malý výskyt fyzického násilí a dosavadní absence charismatických xenofobních lídrů. Výhodou je také existence nadčasového a logického právního rámce v oblasti potírání nenávistných projevů.⁷

Klíčovým negativem je fakt, že řada protiextremistických aktivit je prováděna spíše automaticky, bez porozumění jejich účelu. V počátcích existence České republiky byly vnímány prismatem zkušeností 20. století, kdy extremisté získali moc ve státě. Tyto extrémní zážitky, které se dotýkaly všech občanů státu, nyní ztrácí na aktuálnosti.

Předpokladem úspěchu státní politiky proti nenávistným projevům je pochopení nebezpečí pramenícího ze strany extremistů a xenofobních populistických politiků na straně jedné a porozumění výhodám liberální demokracie na straně druhé.

Šíření nenávistných myšlenek usnadňuje využívání internetu a nových technologií. V kyberprostoru často panuje informační chaos, nedodržují se zákonná pravidla, bují nenávistné projevy a dochází ke generování nenávistně motivovaných skupin i jednotlivců. Vznikají nové koalice xenofobních populistických politiků a aktivistů. Zcela evidentně jsme svědky i nepřátelského působení cizích států, které se snaží účelově využívat těchto skupin k oslabování České republiky, omezit důvěru v její instituce a vytrhnout ji z nadnárodních struktur, které jí mají dopomáhat zajistit bezpečnost a prosperitu.

Výsledkem je polarizace společnosti, oslabování důvěry ve stát a pocit ohrožení určitých sociálních skupin. Varujícím signálem je nárůst intenzity nenávistných projevů, zejména na internetu. Škála potenciálně ohrožených skupin se neustále rozšiřuje.

Budoucí vývoj lze seriózně jen obtížně předvídat. Mohou ho ovlivnit tuzemské i zahraniční společenské, ekonomické či jiné jevy. Výrazným urychlovačem dění může být

⁷ V současné době zaznívají legitimní požadavky na určité legislativní změny. Dle této koncepce je nicméně jako důležitější vnímána schopnost efektivně pracovat se stávajícími zákony a neulpívat na právním formalismu.

migrační vlna, incidenty v sociálně vyloučených lokalitách, incidenty s náboženským podtextem, ekonomické krize, nárůst nezaměstnanosti, selhání demokratických politiků, či např. pandemie koronaviru. Nevyzpytatelná je dynamika sociálních sítí, které výrazně ovlivňují politické preference obyvatel. Jedinou jistotou je v podstatě fakt, že nenávistně se profilující politici a aktivisté se budou nadále snažit podkopávat demokracii a získávat moc, že k tomu využijí jakoukoli příležitost a že jim v tom budou asistovat nedemokratické cizí státy.

Je nezbytné extremistům a xenofobním populistům nastavovat mantinely a posilovat odolnost společnosti proti jejich názorům. V opačném případě hrozí destabilizace České republiky, radikalizace, nárůst animozit mezi různými společenskými skupinami, dehumanizace protivníků, eskalace násilí a v konečném důsledku i opětovné ovládnutí země totalitní cizí mocností. Z pohledu jednotlivce lze hovořit o ztrátě či výrazném snížení sociálního, ekonomického i psychologického komfortu.

Státní politika by měla sestávat nejenom z potlačování aktivit extremistů a xenofobních populistických politiků, ale zejména také v každodenní práci zaměřené na vytváření podmínek pro rozvoj demokracie.

2. IDENTIFIKOVANÉ PROBLEMATICKÉ OBLASTI

V této kapitole jsou shrnuty hlavní oblasti, kde jsou vnímány určité nedostatky v současné praxi boje s projevy extremismu a předsudečné nenávisti. Byly definovány v reakci na předchozí materiály a pracovní jednání, tak i v reakci na nové podněty získané při přípravě tohoto dokumentu. Byly vymezeny celkem tři strategické oblasti: ochrana obětí trestné činnosti, ochrana demokracie a vytváření a posilování odolnosti, které jsou blíže specifikovány v následujícím textu.

A) Ochrana obětí trestné činnosti

V druhé dekádě 21. století se bezpečnostní orgány zaměřovaly převážně na neonacistické hnutí. Předpokladem úspěchu bylo definování neonacistů jakožto rizikové a kriminogenní komunity. Policie, která byla v boji s extremistickým násilím tzv. v první linii, dosáhla výrazného progresu. Naučila se profesionálně zvládat extremistická shromáždění, eliminovat tzv. rioty a předcházet pokusům o pogromy. Zkvalitnila se schopnost trestně stíhat nezákonné projevy neonacistů.

Novou výzvou jsou však nenávistné projevy pachatelů bez extremistického pozadí. Ačkoli se nemusí lišit od totožných projevů neonacistů, bývá na ně často nahlíženo shovívavěji. Předpokladem ke zvládnutí této výzvy je změna vnímání této trestné činnosti.

Důvodem postihu nenávistné trestné činnosti není primárně represe pachatele (např. agresivní osoby, která bezdůvodně zbije Roma pro jeho etnický původ), ale ochrana oběti (např. zamezení tomu, aby agresivní osoby napadaly bezdůvodně Romy pro jejich etnický původ). Principiálně není tedy důležité, zda pachatelem je např. neonacistický chuligán (kde se většina společnosti shodne, že je potřeba jeho agresivní chování eliminovat), či osoba bez jakékoli vazby na extremistická hnutí.

V rámci celé soustavy orgánů činných v trestním řízení je potřeba neustále opakovat a zdůrazňovat princip, kdy účelem postihu je primárně ochrana obětí nenávistně motivované trestné činnosti. Zejména pro práci policie je potřeba se učit, že potenciální oběti představují často členy sociálních skupin, které mohou být určitým způsobem proti majoritě hendikepované, a je vhodné přizpůsobit tomu výkon činnosti.

Postup orgánů činných v trestním řízení musí být srozumitelný, logický, jednoznačný a předvídatelný. V současné době tomu tak není, v obdobných případech úřady rozhodují rozdílně. Je třeba veřejnost o postupu státních orgánů při postihu nenávistné trestné činnosti srozumitelně a pravidelně informovat.

Práci orgánů činných v trestním řízení nadále stěžuje řada nedostatků, které byly definovány již v předchozích koncepčních materiálech. Některé problémy nebyly zcela dořešeny, řešení jiných se stále odsouvá. V případě Policie ČR se dlouhodobě hovoří o nutnosti inovace systému pracovních skupin věnujících se extremismu a aktualizaci souvisejících interních aktů řízení. Tento systém má své limity v oblasti bezpečnostních opatření i v případě odhalování trestné činnosti na internetu (nerovnoměrné zatížení jednotlivých skupin, problematické určování příslušnosti). Dlouhodobě se skloňuje i fragmentace poznatkového fondu či otázka vykazování nenávistné trestné činnosti a zaznamenávání nenávistného motivu.

Blíže jsou tyto problémy definovány v Akčním plánu boje proti extremismu a predsudečné nenávisti 2021–2022.

B) Ochrana demokracie

Na přelomu tisíciletí bylo možné rozpoznat zřetelně definovatelné extremistické směry, ke kterým se hlásili převážně mladí radikálové. Jednalo se o relativně izolované subkultury s omezeným vlivem a často s omezenou životností.

V současné době se ale situace zásadně změnila. Jednotlivé extremistické a xenofobně populistické směry se různě prolínají, jejich hranice jsou nezřetelné. Mezi jejich příznivce už se neřadí pouze mladí lidé, ale osoby všech věkových kategorií. Tyto různé skupiny se dokážou sjednotit a zmobilizovat na jednom konkrétním tématu. Specifickou skupinu představují někteří bývalí zaměstnanci předlistopadových bezpečnostních složek, kteří mají ambici vytvářet různé domobranecké skupiny a doplňují k nenávistným projevům vojenský prvek. Obrovskou mobilizační funkci plní internet a sociální sítě. Umožňují vytváření tuzemských i zahraničních platforem spolupráce nenávistně orientovaných politiků a aktivistů. Pro Českou republiku je rizikové zejména přejímání či nápodoba zahraničních trendů (např. vytváření ozbrojených bojůvek) a událostí (včetně teroristických útoků osamělých vlků). V neposlední řadě představuje obrovskou hnací sílu pro toto spektrum společnosti práce tuzemských i zahraničních konspirátorů a dezinformátorů, kteří, mimo jiné, velmi intenzivně a kontinuálně šíří nenávistné predsudky a rozeštvávají společnost. Přetrvává nutnost chránit bezpečnostní složky před infiltrací extremisty. Také Česká republika je nucena čelit riziku tzv. zahraničních bojovníků. Ve střednědobém horizontu nelze vyloučit i radikalizaci cizinců a etnických či náboženských komunit v souvislosti s konflikty v zemích původu.

Působení extremistů, xenofobních populistů, dezinformačních médií a zpravodajských služeb nedemokratických zemí přispívá k oslabení důvěry občanů v demokratické principy České republiky a oslabuje její pozici v rámci Evropské unie a NATO. Vede k radikalizaci neextremistické společnosti a nárůstu podpory xenofobních subjektů.

Současný stav s sebou přináší několik nesnadných výzev, se kterými se stát do současné doby více či méně úspěšně potýká. V první řadě jde o nekompromisní vymáhání práva v případě trestné činnosti na internetu. V současné době absentují možnosti její včasné a efektivní detekce. Na straně jedné absentují nástroje, na straně druhé školení a vycvičení specialisté. Roste relevance spolupráce mezi jednotlivými bezpečnostními složkami v rámci ČR (zejména policie a zpravodajských služeb) i mezinárodní policejní spolupráce. V případě velké dezinformační vlny spojené s šířením nenávistných projevů v kyberprostoru je předpokladem efektivní reakce spolupráce s dalšími institucemi věnujícími se kyberbezpečnosti a informačním a komunikačním technologiím. Maximální úsilí musí být věnováno detekování radikalizovaných rizikových osob. Nadále bude nutné předcházet infiltrování bezpečnostních složek extremisty. Platí nulová tolerance pro protidemokratické domobrany.

Záslouhou občanské společnosti, novinářů, akademických odborníků či fact-checkingových uskupení se o výše zmíněných problémech začalo otevřeně hovořit a byly definovány jako hrozby. S těmito lidmi musí stát nadále spolupracovat, učit se od nich, získávat od nich informace, podporovat je a chránit je. V oblasti jejich ochrany, zejména před verbální agresí, lze vidět značné rezervy.

Téma radikalizace dnes nelze řešit bez komerčních internetových společností a IT firem. S nimi musí Česká republika jednat bilaterálně, nebo v rámci nadnárodních platforem. Doposud

se tak příliš neděje, chování některých těchto subjektů je často nepříliš transparentní, zástupcům státu např. nejsou vždy poskytována validní data.

Daleko více než dříve je třeba posilovat i nadnárodní spolupráci v transatlantickém prostoru, a to jak na úrovni spolupráce bezpečnostních složek, tak i na úrovni spolupráce s komerčním sektorem, akademickou sférou, nevládními organizacemi, fact-checkingovými společnostmi apod.

Z pohledu státu je nutná naprostá transparentnost, předvídatelnost, srozumitelnost a faktičnost při komunikaci s veřejností. Z pohledu potírání nenávistných projevů, je třeba vysvětlovat, proč tak stát činí. Proč se brání před nenávistnými politiky a aktivisty. Musí jednoznačně vysvětlovat na základě jakých principů, zákonů či oprávnění koná. Jeho chování musí být předvídatelné. V reakci na dezinformace, konspirační teorie a lži musí reagovat korektně a věcně. Reakce nemá pouze dementovat nepravdu, ale má i nabízet alternativu. Stát má nabízet vlastní věcnou reakci na pojmenovaný problém. V oblasti komunikace s veřejností bohužel trvale selhává.

C) Vytváření a posilování odolnosti

Pro řadu občanů České republiky se může stát členství či sympatie k některé xenofobní skupině alternativou vůči demokratickému systému. Na počátku přechodu k těmto skupinám může být pocit nespokojenosti se současným stavem společnosti. Lidem s konkrétní životní zkušeností nelze tento pocit upírat, zlehčovat ho či je přesvědčovat, že je neoprávněný. V opačném případě bude docházet pouze k další polarizaci a prohlubování animozit. Vzájemný respekt znamená i respektování lidí s předsudky.

V současné době se lze obávat zejména toho, že extremisté a xenofobní populisté budou získávat na svou stranu stále více zástupců majority. V rámci majority potom budou vznikat nesmiřitelné tábory. V takto rozklížené společnosti nebude možné efektivně bojovat s extremisty a xenofobními populisty, zajistit kvalitní fungování právního státu či provádět úspěšnou integraci menšin. Stát nesmí rezignovat na poskytování služeb všem skupinám společnosti. Stát nesmí dopustit, aby v něj vlastní občané ztráceli důvěru.

Pokud chceme formulovat opatření proti extremistům a xenofobním populistům, je třeba zohlednit, co hlásají a komu svá sdělení věnují. Tito politici a aktivisté zjednodušeně říkají, že stát je řízený morálně zkaženou či zkorumpovanou elitou, o které často dodávají, že tajně přísluhuje jakýmsi nadnárodním silám nepřátelským České republice a jejím občanům. Tato elita má vlastním občanům lhát, klamat je a škodit jim. K tomu údajně využívá nevědomosti naivních a pomýlených lidí. Stát podle nich poskytuje neoprávněnou a nezaslouženou podporu různým údajně privilegovaným skupinám, v případě vyhrocených nacionalistů jde zejména o menšiny. Pokud se některý z aktivistů pokusí stávajícímu systému vzdorovat, reaguje na to stát nepřiměřenou a nespravedlivou represí, snaží se hlas odporu umlčet. Někteří extremisté dokonce výslovně odmítají demokracii s tím, že jde jen o rafinovaný prostředek, jak společnost ovládat.

Nenávistně se profilující politici a aktivisté jednak v těchto myšlenkách utvrzují své stávající stoupence a jednak se snaží přesvědčit i další občany. Dokáží velice účinně argumentovat a stát jim může svým neobratným počínáním mobilizování dalších příznivců usnadňovat. Z pohledu protiextremistické politiky je klíčové, aby se stát na tato témata zaměřil a nedopouštěl se chyb, kterých proti němu extremisté a xenofobní politici zneužijí.

Pozornost je třeba věnovat osobám, které jsou rizikové z hlediska potenciální radikalizace, nebo už byly zradikalizovány. Rezignace státu na pomoc těmto lidem vede k jejich příklonu k extremistickým směrům. V západní Evropě i v České republice funguje řada projektů, které mají těmto lidem pomáhat ve zpětné integraci do společnosti. Je však nutné při jejich plánování brát v potaz česká specifika a reflektovat i dílčí neúspěchy, které se pravidelně při jejich realizaci objevují. Je rovněž potřeba mít střízlivá očekávání.

V rámci vzdělávání a osvěty je potřeba předávat natolik jednoduchá sdělení, aby je cílová skupina dokázala zpracovat, pochopit a zapamatovat si je. S ohledem na cílovou skupinu je třeba tato sdělení diferencovat a volit odpovídající formu jejich přenosu. Klíčové jsou z hlediska vzdělávání a osvěty reflexe událostí nedávné historie (za účelem prokazování toho, v čem konkrétně jsou extremisté nebezpeční; jak se chovají, pokud získají moc, nebo když moc získávají), vysvětlování principů demokracie (za účelem pochopení jejího fungování a pochopení jejích výhod) a výhod transatlantického spojení (za účelem pochopení bezpečnostních, sociálních a ekonomických garancí, které nám nabízí).

V žádné zemi nemůže úspěšně fungovat protixtremistická politika, pokud nebude fungovat soužití majority s menšinami. Stát nesmí při řešení těchto otázek přenechat prostor extremistům či xenofobním populistům. V těsné symbióze s protixtremistickou politikou musí být prováděna i politika integrační. Ambicí materiálu není detailně rozvádět jednotlivé oblasti integrační politiky, které jsou detailně rozebrány v jiných koncepčních materiálech. Z pohledu potírání nenávistných projevů je cílem integrace zabránění radikalizaci jak členů majority, tak zástupců minorit. Proto musí být integrační politika srozumitelná, jednoznačná, předvídatelná a měl by být zdůrazňován její přínos jak pro menšiny, tak i pro majoritu.

3. INTERVENČNÍ LOGIKA

Intervenční logika popisuje vztahy mezi identifikovanými problematickými oblastmi a definovanými strategickými a specifickými cíli a také ukazuje očekávané přínosy jednotlivých opatření. Umožňuje lépe pochopit logiku členění materiálu a také systém navrhovaných opatření. Pro přehlednost jsou texty v ní obsažené zkráceny, detailnější popis jednotlivých oblastí i cílů je k dispozici níže v textu.

Problematická oblast	A) Ochrana obětí trestné činnosti		
Popis problému	Nereflektování specifík obětí této trestné činnosti. Nejednodné rozhodování OČTŘ.		
Strategický cíl	A) Zajistit ochranu a pomoc obětem trestné činnosti, ujednotit postup OČTŘ a vytvářet policii i státním zástupcům dobré podmínky k výkonu činnosti.		
Specifický cíl	A1) Respektování specifík obětí a ujednacení rozhodovací praxe	A2) Vytváření podmínek pro práci policie a SZ, užší spolupráce	A3) Pravidelné a srozumitelné informování veřejnosti
Očekávané přínosy	Zvýšení právní jistoty, schopnost detekovat nenávistný motiv, vyšší komfort pro oběti.	Snižování administrativy, odstraňování systémových nedostatků.	Zvýšení důvěry ve stát ze strany potenciálních obětí, prevence nenávistných projevů.

Problem. oblast	B) Ochrana demokracie				
Popis problému	Útoky na pilíře demokracie v ČR a ničení záruk, které demokracii garantují.				
Strategický cíl	B) Zvýšit efektivitu boje se skupinami ohrožujícími demokracii.				
Specifický cíl	B1) Posílení schopnosti bojovat s dezinformacemi s prvky xenofobie	B2) Posílení schopnosti detekovat radikalizované osoby	B3) Udržování schopnosti zvládat násilná shromáždění	B4) Pokračování v opatřeních proti infiltraci extremistů do bezp. složek a ozbrojených sil	B5) Paralýza protidemokr. domobran
Očekávané přínosy	Schopnost reagovat na dezinformační vlny. Zvýšení kvalifikace odborníků. Síťování, vytváření platforem spolupráce.	Prevence terorismu.	Prevence tzv. riotů.	Ochrana bezp. složek před extremismem a projevy předsudečné nenávisti.	Prevence působení xenofobních vycvičených a ozbrojených militantů

Problematická oblast	C) Vytváření a posilování odolnosti		
Popis problému	Stát dostatečně efektivně nebrání demokracii před působením extremistů a xenofobních populistů		
Strategický cíl	C) Transparentní a srozumitelné posilování důvěry v demokracii		
Specifický cíl	C1) Aktiviny na reintegraci (z)radikalizovaných a prevenci recidivy	C2) Vzdělávání a osvěta	C3) Transparentní a oboustranně výhodná integrační politika
Očekávané přínosy	Ochrana společnosti před potenciálními pachateli násilí z nenávisti.	Zvýšení povědomí o výhodách demokracie a rizicích extremistů.	Zvýšení podpory integračním procesům.

4. STRATEGICKÉ A SPECIFICKÉ CÍLE KONCEPCE

V další části textu jsou uvedeny souhrnné strategické cíle (označené jednotlivými písmeny) a pod ně podřazené specifické cíle (označené kombinací písmene a čísla). Konkrétnější plnění jednotlivých cílů bude realizováno formou opatření uvedených v navazujících akčních plánech. Vymezené strategické cíle navazují na identifikované problematické oblasti a jsou označeny stejným písmenem.

A) Ochrana obětí trestné činnosti

Tento strategický cíl klade důraz na specifika obětí nenávislné trestné činnosti. Prioritou je zajistit jim ochranu a pomoc při respektování specifik zranitelných společenských skupin. Důraz je kladen na ujednacení činnosti OČTR, aby byla předvídatelnější. V neposlední řadě je nutné vytvářet policii i státním zástupcům dobré podmínky k výkonu činnosti.

K tomu vedou tyto specifické cíle:

A1) Respektování specifik obětí a ujednacení rozhodovací praxe

V tomto případě jde zejména o zvýšení právní jistoty, schopnosti detekovat nenávislný motiv, zajištění vyššího komfortu pro oběti. Předpokládá se posílení metodické činnosti a úzká spolupráce zejména s občanskou společností i akademickými odborníky. Rovněž je potřeba zajistit nabídku kvalitního vzdělávání zaměřeného na praktický výkon činnosti.

A2) Vytváření podmínek pro práci policie a SZ, užší spolupráce

Cílem je v první řadě snižování administrativy či odstraňování systémových nedostatků. Zejména se jedná o zpřehlednění a zjednodušení některých administrativních postupů a odstranění duplicit. Je nutné prohlubovat spolupráci mezi policejními specialisty na nenávislnou trestnou činnost a státními zástupci. Dále je nutné, aby si příslušníci uniformované policie osvojili základní jednoduchá pravidla k problematice nenávislných projevů a bylo zajištěno včasné předávání relevantních věcí specialistům neuniformované policie.

A3) Pravidelné a srozumitelné informování veřejnosti

Cílem je zvýšení důvěry ve stát ze strany potenciálních obětí a prevence nenávislných projevů. Stát ve své komunikaci bude informovat o zaregistrovaných projevech nenávislosti, bude zdůvodňovat, proč je sleduje a proč a jakými prostředky s nimi bojuje.

B) Ochrana demokracie

Tento strategický cíl se věnuje ochraně pilířů české demokracie neboli aktivní obraně před skupinami, které na ně útočí a snaží se zničit záruky, které demokracii garantují.

K tomu vedou tyto specifické cíle:

B1) Posílení schopnosti bojovat s dezinformacemi s prvky xenofobie

Cílem je prevence vzniku nenávistného obsahu online. K tomu bude nutné prohlubovat spolupráci bezpečnostních složek a institucí věnujících se kyberbezpečnosti, ale i s občanskou společností, akademiky a komerčním sektorem. Bude potřeba hledat i tzv. „soft“ prostředky. Myšlena je i schopnost detekovat zahraniční nepřátelské působení a reagovat na něj, včetně schopnosti reagovat na rozsáhlé kybernetické incidenty.

B2) Posílení schopnosti detekovat radikalizované osoby

Klíčová je prevence terorismu, zejména pak ze strany tzv. osamělých vlků. Předpokládá aktivitu nejen bezpečnostních složek, ale i jejich spolupráci s dalšími možnými subjekty, které mohou pomoci takové osoby detekovat. Kromě stávajících mechanismů se předpokládá přejímání příkladů dobré praxe z jiných zemí (s delší zkušeností s tímto fenoménem), zajištění bezpečné a komfortní formy komunikace směrem k bezpečnostním složkám.

B3) Udržování schopnosti zvládat násilná shromáždění

Myšlena je zejména prevence tzv. riotů. Zde jsou policejní schopnosti ve srovnání s dalšími evropskými zeměmi na relativně vysoké úrovni, je potřeba v nastavených tréninkových a vzdělávacích aktivitách pokračovat a umožnit relevantním zástupcům pořádkové policie kontakt se zahraničními partnery.

B4) Pokračování v opatřeních proti infiltraci extremistů do bezpečnostních složek a ozbrojených sil

Těžištěm zájmu je ochrana bezpečnostních složek a ozbrojených sil před extremismem a projevy předsudečné nenávisti, tedy zajistit, aby se do jejich řad nedostávali extremisté, nebo aby stávající personální substrát takové myšlenky nepřijímal. Předpokladem jsou zaběhnuté lustrační mechanismy, vzdělávací a osvětové akce apod. Do budoucna bude nutné věnovat pozornost i branným spolkům.

B5) Paralýza protidemokratických domobran

Protidemokratické domobrany nesmí být nijak tolerovány a stát musí využívat všechny prostředky, aby jejich činnost paralyzoval. Existence paralelních vojenských či polovojenských skupin, které neuznávají demokratické principy, je absolutně nepřijatelná.

C) Transparentní a srozumitelné posilování důvěry v demokracii

Třetí strategický cíl je zaměřený na vytváření obranných mechanismů proti působení extremistů a xenofobních populistů. Je založený na transparentním a srozumitelném posilování důvěry v demokracii.

K tomu vedou tyto specifické cíle:

C1) Aktivita na reintegraci (z)radikalizovaných a prevenci recidivy

Stát musí věnovat pozornost a péči i osobám, které jsou rizikové z hlediska radikalizace. Musí vytvářet podmínky, které zájemcům pomohou s opětovnou integrací a zmenší rizika recidivy.

C2) Vzdělávání a osvěta

Předpokladem je zvyšování povědomí o výhodách demokracie a hrozbě extremismu, prostřednictvím různých vzdělávacích, kulturních, osvětových a jiných aktivit. Důraz bude kladen na reflexi událostí nedávné historie, vysvětlování principů demokracie, výhod transatlantického spojení, či na mediální gramotnost.

C3) Transparentní a oboustranně výhodná integrační politika

Z pohledu tohoto materiálu je kladen důraz na srozumitelnost, jednoznačnost, předvídatelnost integrační politiky a zdůrazňování jejího přínos jak pro menšiny, tak i pro majoritu. Cílem je zvýšení podpory integračním procesům.

5. IMPLEMENTAČNÍ STRUKTURA KONCEPCE

Za naplňování globálního cíle Koncepce je odpovědné Ministerstvo vnitra, konkrétně odbor bezpečnostní politiky. Za naplňování jednotlivých strategických a specifických cílů budou při realizaci konkrétních opatření uvedených v akčních plánech odpovídat jejich jednotliví gestoři. Ministerstvo vnitra bude odpovědné za přípravu jednotlivých akčních plánů a také za vyhodnocování jak akčních plánů, tak samotné Koncepce po uplynutí doby její účinnosti, tedy na konci roku 2026.

U akčních plánů bude vždy vyhodnocováno naplnění indikátorů jednotlivých opatření a samotná opatření budou hodnocena na škále

splněno – splněno částečně – nesplněno

s patřičným upřesňujícím komentářem. V případě, že opatření nebude zcela splněno, bude zváženo jeho zařazení do následujícího akčního plánu, případně jiné řešení situace. Toto vyhodnocování bude po skončení platnosti akčního plánu na základě poskytnutých podkladů zpracovávat odbor bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra. Vyhodnocení bude předkládáno Výboru pro vnitřní bezpečnost, Bezpečnostní radě státu a vládě vždy do 30. 4. následujícího roku

U samotné Koncepce bude na konci roku 2026 vyhodnoceno naplnění jednotlivých strategických a specifických cílů se zohledněním, zda opatření uvedená v akčních plánech opravdu přispěla k řešení identifikovaných problémů.

Případná aktualizace Koncepce může proběhnout nejdříve v roce 2023, tedy dva roky od zahájení její implementace. Jako vhodné se v tomto případě jeví předložit aktualizaci Koncepce spolu s návrhem některého z příštích akčních plánů.

6. FINANCOVÁNÍ KONCEPCE

Pro financování jednotlivých opatření vyplývajících z Koncepce a jejích akčních plánů nejsou v tuto chvíli alokovány žádné specifické prostředky. U jednotlivých opatření bude v akčních plánech uveden způsob jejich financování. Opatření budou financována z rozpočtů jednotlivých gestorů; přitom mnoho opatření s sebou neponese žádné náklady mimo samotnou práci zainteresovaných osob. Další možností je financování opatření z mimorozpočtových finančních prostředků (fondy EU, Norské a Švýcarské fondy), tam, kde je to možné a vhodné. Pokud bude opatření vyžadovat financování nad rámec běžného rozpočtu gestora, bude toto financování vyžadováno standardní cestou při přípravě státního rozpočtu na následující roky, případně formou uvolnění prostředků z rozpočtových rezerv.

7. RIZIKA OHROŽUJÍCÍ NAPLNĚNÍ CÍLŮ KONCEPCE

Jednotlivá rizika jsou posuzována z hlediska závažnosti svého dopadu – „D“ (1 – velmi nízká, 2 – nízká, 3 – střední, 4 – významná, 5 – velmi významná) a pravděpodobnosti výskytu – „P“ (1 – vzácná, 2 – nepravděpodobná, 3 – mírná, 4 – pravděpodobná, 5 – téměř jistá). Jejich významnost – „V“ je dána součinem těchto hodnot (1–8 běžné, 9–16 závažné, 17–25 kritické riziko).

	Riziko	D	P	V	Popis rizika	Způsob eliminace rizika
1	Absence meziresortní spolupráce	3	3	9	Mezi jednotlivými resorty nepanuje vždy shoda na způsobu naplnění jednotlivých cílů. Úkoly jsou plněny nedostatečně, vůbec neplněny, nebo jsou hledána zcela jiná řešení.	Důsledná komunikace, faktičnost, transparentnost, hledání kompromisu.
2	Absence spolupráce s nestátními partnery	4	4	16	Nestátní partneři pociťují nedůvěru ke státu, či nesouhlasí s jeho postupy a odmítají s ním spolupracovat.	Důsledná komunikace, faktičnost, transparentnost, hledání kompromisu, vstřícnost, nabízení spolupráce.
3	Absence odborníků v dané oblasti	3	4	12	Špatně prováděná opatření způsobí více škody než užtku, např. povedou k opačnému efektu.	Prioritizace jednodušších opatření, volba méně ambiciózních projektů, rozložení pracovní zátěže mezi jednotlivé aktéry.
4	Pouze formální plnění úkolů	4	4	16	Pokud nebude gestor ztotožněn s potřebou opatření realizovat, případně bude chybět podpora vedení, může z jeho strany dojít k nekvalitní realizaci opatření či jeho nerealizaci.	Vhodně zvolené gestorství, důsledná kontrola a vyhodnocování opatření. Pravidelné informování managementu.
5	Finanční rizika	4	3	12	Při nedostatku finančních prostředků může dojít k ohrožení naplnění cílů, jež vyžadují finanční náklady.	Prioritizace opatření, hledání řešení realizovatelných stávajícím personálem státních úřadů, rušení či nepodporování neefektivních projektů.

10. SHRNU TÍ

Tato Koncepce reaguje na zkušenosti předchozích koncepčních dokumentů. Je spíše střízlivým návrhem, jak řešit problematiku předsudečné nenávisti. Připouští, že na řadu problémů nejsou doposud známa absolutně účinná opatření. Je postavena na třech hlavních pilířích: ohrožené skupiny je třeba chránit, je třeba chránit demokracii a je třeba chápat, jaké výhody nám demokracie přináší. Dále vychází z toho, že naplňování těchto cílů se neděje automaticky, ale kontinuální prací.

Tento plán má být naplňován skrze 3 strategické a 11 specifických cílů, které budou realizovány formou opatření uváděných ve dvouletých akčních plánech. Za implementaci celého dokumentu, a tedy i za jeho vyhodnocení a případné aktualizace odpovídá odbor bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra. Na plnění jednotlivých opatření se budou podílet i další relevantní státní orgány.

PŘÍLOHA č.1: VYHODNOCENÍ PLNĚNÍ KONCEPCE BOJE PROTI PROJEVŮM EXTREMISMU A PŘEDSUDEČNÉ NENÁVISTI PRO ROK 2020

Koncepce boje proti projevům extremismu a předsudečné nenávisti pro rok 2020 byla schválena usnesením vlády č. 730 ze dne 13. července 2020. Vyhodnocení vychází z pěti hlavních pilířů:

- 1) Komunikací proti demagogii.
- 2) Vědomostí proti totalitářům.
- 3) Jednotná protiextremistická platforma.
- 4) Odbornost a imunita.
- 5) Pomoc obětem trestné činnosti.

V druhé části přílohy jsou uvedeny další aktivity uskutečněné orgány státní správy, které nejsou vždy primárně protiextremistické, boji s extremismem ale napomáhají.

Podkladovými materiály přispěli, kromě Ministerstva vnitra a Policie ČR, zástupci resortů státní správy, konkrétně spravedlnosti, obrany, školství, mládeže a tělovýchovy, kultury, práce a sociálních věcí a dále Úřadu vlády a Nejvyššího státního zastupitelství.

1. Komunikací proti demagogii

Základní údaje	
Číslo strategického cíle	č. 1
Název strategického cíle	Komunikací proti demagogii
Odůvodnění strategického cíle	Veřejnost má právo od relevantních státních institucí získávat průběžně informace o extremistické scéně a o protiextremistických aktivitách. Informování o extremistické scéně je zároveň jedním z nástrojů boje s extremistickými subjekty. Těžištěm aktivit extremistických subjektů je internet, zejména pak sociální sítě. Je třeba zintenzivnit úsilí k potírání nenávistných projevů na internetu. Zároveň je třeba reagovat na nenávistné mobilizační kampaně extremistů nabízením alternativ.
Specifický cíl	• Detailně, pravdivě a průběžně informovat veřejnost. • Efektivně postihovat nenávistné projevy na internetu. • Nabídnout alternativu k nenávistným mobilizačním kampaním.
Opatření	• Pravidelná aktualizace stávajících informačních a analytických materiálů na webových stránkách. Zajištění jejich snadné dostupnosti. • Publikování pololetních zpráv o projevech extremismu a předsudečné nenávisti od odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra. • Přehledné a včasné informování veřejnosti o státních opatřeních souvisejících s problematikou. • Pokračovat v informování veřejnosti o migraci a integraci cizinců. • Spuštění aplikace pro elektronické trestní oznámení prostřednictvím Portálu občana. Pilotní odzkoušení v oblasti nenávistných trestných činů. • Spolupráce s komerčními subjekty a Evropskou komisí v otázce nelegálních extremistických obsahů na internetu, zejména v případě zamezení šíření teroristického obsahu. • Realizace systémových návrhů z Koncepce rozvoje schopností Policie ČR vyšetřovat kybernetickou kriminalitu. • Realizace projektu „Místo pro všechny“. Zajištění pokračování mediální kampaně HateFree Culture.
Způsob financování	Rozpočet Ministerstva vnitra, Policie ČR
Subjekty	
Odpovědný subjekt	Ministerstvo vnitra, Policie ČR, Ministerstvo pro místní rozvoj
Spolupracující subjekty	Ministerstvo průmyslu a obchodu

Koordinační a kontrolní mechanismus	• Plnění úkolů v gesci Policie ČR bude kontrolováno a koordinováno Policejním prezidiem. • Plnění úkolů v gesci Ministerstva vnitra bude kontrolováno odbory bezpečnostní politiky, prevence kriminality a tisku a public relations. • Plnění úkolů v gesci Ministerstva pro místní rozvoj bude kontrolováno Odborem pro sociální začleňování.
Harmonogram	
Termín zahájení	1. 1. 2020
Termín dokončení (kontrolní)	31. 12. 2020

Způsob plnění:

Poskytování informací

Ministerstvo vnitra a Policie ČR:

Ministerstvo vnitra, včetně Centra proti terorismu a hybridním hrozbám, i Policie pravidelně poskytovaly už tradičně veřejnosti tematické informace, včetně pololetních zpráv o projevech extremismu a předsudečné nenávisti. Většina informací z produkce Ministerstva vnitra je k dispozici ve specializované sekci k extremismu: <http://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-hrozby-337414.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d> či v sekci zpravodajství. Rovněž docházelo k pravidelnému informování ze strany relevantních složek PCR.

Ministerstvo pro místní rozvoj

Odbor pro sociální začleňování pravidelně zveřejňoval relevantní aktuální informace, k dohledání jsou na www.socialni-zaclenovani.cz.

Projekt Místo pro všechny – budování prostoru pro vzájemné soužití.

Čtyřletý projekt byl zahájen v lednu 2020 a vychází z postupů a produktů osvědčených v projektu Kampaň proti rasismu a násilí z nenávisti realizovaného v letech 2014–2017. Je podpořen v rámci programu Lidská práva, začleňování Romů a domácí a genderově podmíněné násilí z grantového mechanismu Norských fondů. Jeho součástí je také mediální kampaň HateFree Culture. K 1. lednu 2020 došlo k převedení Odboru pro sociální začleňování Úřadu vlády ČR (Agentury) na Ministerstvo pro místní rozvoj, které se tak stalo nositelem nového projektu Místo pro všechny.

Mediální kampaň HateFree Culture

Kampaň působí na veřejnost prostřednictvím webových stránek (www.hatefree.cz). Tyto stránky v roce 2020 navštívilo 545.000 unikátních návštěvníků. Kampaň začala postupně opouštět problematiku hoaxů a dezinformací a zaměřila se na vyplnění mezer, které se v mediálním prostředí stále vyskytují. Během první poloviny roku 2020 se podařilo sestavit tým novinářů a zpracovávat témata, kterým se v mainstreamových médiích tolik prostoru nedostává, nebo jsou zpracovávána povrchně. Vycházejí tak reportáže, rozhovory s odborníky na rozličná témata i rozhovory se zástupci menšin či jiných marginalizovaných skupin. Kampaň se tak snaží dávat hlas těm, kteří ho v českém mediálním prostoru často nemají. Na týdenní bázi

také vznikají krátká videa pro sociální sítě, která představují zajímavé osobnosti, témata nebo dobré praxe. Tato videa sbírají desetitisíce zhlédnutí (https://www.facebook.com/pg/HateFreeCulture/videos/?ref=page_internal). Video o Falatce Biháriové pak vidělo přes 1,3 milionu lidí.

Kampaň se také začala věnovat reportážním a rozhovorovým seriálům, které dávají příležitost do hloubky představit nějaké téma a upoutat k němu dlouhodobější pozornost. Prvním seriálem, který tuto novou aktivitu odstartoval, byla Planeta JAR. Ten přímo v místě v Jihoafrické republice popisoval, zda dochází k údajné genocidě nebo diskriminaci bělochů (narrativ rozšířený v rámci dezinformační scény či tzv. alternativních médií).

Od svého počátku také poskytuje prostor pro moderovanou diskusi, a to zejména na facebookovém profilu (<https://www.facebook.com/HateFreeCulture>). Příspěvky na něm zveřejňované mají denní zásah v řádech několika desítek tisíc uživatelů. Na konci roku 2020 měl profil na Facebooku zhruba 70.500 fanoušků. Měsíčně obsah profilu zasáhne v průměru 400.000 unikátních uživatelů. Stránka denně publikuje v průměru tři příspěvky – jak vlastní obsah, tak obsah jiných médií. Kampaň působí i na Twitteru a Instagramu. Instagramový profil stále posiluje, ke konci roku 2020 měl 14 tisíc fanoušků. Jsou zde zveřejňovány výhradně vlastní příspěvky v průměru jeden příspěvek denně. Vzhledem k pandemické situaci se kampaň snaží přenášet některé plánované akce do online prostoru, jako byla např. Otevřená snídane nebo online premiéra filmu Stopa v hlavě následovaná živě streamovanou diskusí.

Kampaň pokračovala v udržování a v propagaci sítě HateFree Zone, je plánován nábor nových míst i zintenzivnění spolupráce s nimi. Tyto HateFree zóny, mezi nimiž jsou kavárny, divadla, galerie, velvyslanectví, fakulty či kostely, deklarují, že je u nich vítán každý. Členové týmu kampaně se pravidelně účastní veřejných debat, přednášek nebo setkání s odborníky, kde komunikují své zkušenosti a expertizu.

Aplikace pro elektronické trestní oznámení prostřednictvím Portálu občana

Byla spuštěna aplikace pro elektronické trestní oznámení na nenávistné obsahy na internetu prostřednictvím Portálu občana. Předpokládá se jeho úprava dle nových procesních a technických standardů projektu Úplné elektronické podání.

Nezákonný obsah na internetu

Již od roku 2018 je projednáván návrh **nařízení o prevenci šíření teroristického obsahu online**, jehož cílem je, aby online platformy umožňující sdílení obsahu veřejnosti na výzvu bezpečnostních orgánů do jedné hodiny znepřístupňovaly teroristický obsah. Od podzimu 2019 byl návrh projednáván v rámci dialogu s Evropským parlamentem, v prosinci 2020 se po náročném vyjednávání konečně podařilo nalézt s Evropským parlamentem dohodu. Dne 11. ledna byl návrh schválen Výborem LIBE EP, finální schválení nařízení Evropským parlamentem se očekává v brzké době.

Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále jen „MPO“) je gestorem sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru Regionů Boj proti nezákonnému obsahu on-line. Zvyšování odpovědnosti on-line platform ze dne 28. září 2017. Sdělení předkládá soubor pokynů a zásad, jejichž prostřednictvím by on-line platformy měly ve spolupráci s vnitrostátními orgány, členskými státy a dalšími příslušnými zúčastněnými subjekty intenzivněji bojovat proti nezákonnému obsahu na internetu, včetně ilegálních nenávistných projevů. Cílem je usnadnit a zintenzivnit provádění osvědčených postupů v oblasti prevence, odhalování a odstraňování nezákonného obsahu, včetně ilegálních nenávistných projevů, a znemožňování přístupu k němu, a zajistit tak jeho účinné odstraňování, větší transparentnost a ochranu základních práv na internetu. Jeho záměrem je rovněž upřesnit

odpovědnost on-line platform, pokud jde o proaktivní kroky směřující k odhalování a odstraňování nezákonného obsahu, včetně ilegálních nenávistných projevů nebo znemožnění přístupu k němu.

Evropská komise (dále jen Komise) dne 2. března 2018 publikovala materiál sloužící pro přípravu hodnocení dopadů k opatřením k dalšímu zlepšení efektivnosti boje proti nezákonnému obsahu on-line. Dokument navazuje na doporučení o opatřeních pro efektivní boj proti nezákonnému obsahu on-line, které Komise zveřejnila 1. března 2018 a jehož prostřednictvím společnosti a členské státy ještě důrazněji vyzvala k přijetí opatření k účinnějšímu odstraňování on-line dostupného ilegálního obsahu, včetně ilegálních nenávistných projevů. MPO se zapojilo do hodnocení dopadů k opatřením k dalšímu zlepšení efektivnosti boje proti nezákonnému obsahu on-line.

Komise publikovala v říjnu 2018 rovněž návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o prevenci šíření teroristického obsahu on-line. Návrh nařízení řeší spolupráci a činnost členských států a poskytovatelů hostingových služeb s cílem snížit dostupnost teroristických obsahů on-line, zlepšit odezvu ze strany společností na hlášení zasílaná vnitrostátními orgány, jakož i jednotkou Europolu pro oznamování internetového obsahu, zlepšení využití dobrovolných proaktivních opatření ke zlepšení automatizovaného odhalování teroristického obsahu, zintenzivnit spolupráci mezi podniky, včetně vývoje „databáze hashů“ s cílem zabránit nahrávání známého teroristického obsahu na propojené platformy a zvýšit transparentnost veškerého úsilí v tomto směru. Komise chce uvedené problémy řešit a reagovat na výzvy členských států a Evropského parlamentu. Toto nařízení má přispívat k ochraně veřejné bezpečnosti a současně stanovit náležitá a účinná ochranná opatření s cílem zajistit ochranu dotčených základních práv.

Ta zahrnují práva na ochranu soukromí a osobních údajů, právo na účinnou soudní ochranu, právo na svobodu projevu, a to včetně práva přijímat a rozšiřovat informace, práva na svobodu podnikání a zásady zákazu diskriminace.

V rámci spolupráce uložené v Konceptu boje proti extremismu pro rok 2020 pak MPO zároveň uspořádalo několik jednání zaměřujících se na diskuzi výše zmíněných materiálů, včetně jednotlivých opatření, která považuje ČR ve svém vstupu k hodnocení dopadů za důležitá a k jejichž přijetí Komise vyzývá. Těchto jednání se zúčastnili mimo jiné i zástupci Ministerstva vnitra, Policie ČR, on-line platform atd.

2. Vědomostí proti totalitářům

Základní údaje	
Číslo strategického cíle	č. 2
Název strategického cíle	Vědomostí proti totalitářům
Odůvodnění strategického cíle	Nejúčinnější prevencí extremismu je vzdělávání. Prostřednictvím vzdělání si lidé dokáží vytvořit sami obranné mechanismy proti

	přejímání extrémních názorů. Potřeba vzdělání platí jak pro jeho příjemce, tak i pro ty, kteří ho nabízejí.
Specifický cíl	• Relevantní vzdělávací nabídka pro žáky a studenty. • Relevantní příprava pedagogů. • Kulturní, osvětové a jiné akce.
Opatření	• Podpora projektů primární prevence na školách a školských zařízeních zaměřených na prevenci kriminality, kde jednou z priorit je i oblast extremismu. • Plnění úkolů v Národní strategii primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže na období 2019-2027. • Podpora dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti primární prevence rizikového chování ve školách, školských zařízeních a v zařízeních pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy zaměřené na oblast prevence extremismu. • Aktualizace stávajících informačních a analytických materiálů v rámci primární prevence extremismu na webových stránkách. • Zkvalitňování podmínek pro práci a výkon funkce školního metodika prevence a výchovného poradce. • Systematizace, podpora kvality a aplikace třídnických hodin ve školách. • Zajištění pokračování projektu Mediace ve školách. • Podpora kulturních, osvětových, vzdělávacích a jiných projektů zaměřených na prevenci extremismu a nenávistných projevů. • Podpora aktivit zaměřených na zvýšení schopnosti kritického čtení textu a rozpoznávání fake news.
Způsob financování	Rozpočet Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva kultury.
Subjekty	
Odpovědný subjekt	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo kultury a Ministerstvo pro místní rozvoj.
Koordinační a kontrolní mechanismus	Kontrola vlastních či podpůrných aktivit v oblasti vzdělávání a prevence je v gesci relevantních odborů Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva kultury a Ministerstva pro místní rozvoj.
Harmonogram	
Termín zahájení	1. 1. 2020
Termín dokončení (kontrolní)	31. 12. 2020

Způsob plnění:

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Vzdělávání v základních školách se tématice boje proti extremismu a předsudečné nenávisti věnují vzdělávací oblasti **Člověk a jeho svět** (1. stupeň ZŠ) a **Člověk a společnost** (2. stupeň ZŠ), ve středních školách vzdělávací oblast **Člověk jako občan**. Každá z nich je zaměřena na žáky daného stupně vzdělávání a zohledňuje potřeby a možnosti žáků, to vše v souladu s didaktickými postupy vzdělávání pro danou věkovou skupinu.

Vzdělávání v oblasti **Člověk a jeho svět** (1. stupeň ZŠ) rozvíjí poznatky, dovednosti a prvotní zkušenosti žáků získané ve výchově v rodině a v předškolním vzdělávání. Žáci se učí pozorovat a pojmenovávat věci jevy a děje, jejich vzájemné vztahy a souvislosti, utváří se tak jejich prvotní ucelený obraz světa. Na základě poznání sebe, svých potřeb a porozumění světu kolem sebe se žáci učí vnímat základní vztahy ve společnosti, porozumět soudobému způsobu života, jeho přednostem i problémům (včetně situací ohrožení), učí se vnímat současnost jako výsledek minulosti a východisko do budoucnosti. Při osvojování poznatků a dovedností ve vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět se žáci učí vyjadřovat své myšlenky, poznatky a dojmy, reagovat na myšlenky, názory a podněty jiných. Zejména pak v tematickém okruhu *Lidé kolem nás* si žáci 1. stupně ZŠ postupně osvojují a upevňují základy vhodného chování a jednání mezi lidmi, uvědomují si význam a podstatu pomoci a solidarity mezi lidmi, vzájemné úcty, snášlivosti a rovného postavení mužů a žen. Poznávají, jak se lidé sdružují, baví, jakou vytvářejí kulturu.

Vzdělávací oblast pro žáky 2. stupně ZŠ, která se zaměřuje na znalosti a dovednosti potřebné pro aktivní zapojení do života demokratické společnosti se nazývá **Člověk a společnost**. Ve vzdělávací oblasti Člověk a společnost se u žáků formují dovednosti a postoje důležité pro aktivní využívání poznatků o společnosti a mezilidských vztazích v občanském životě. Žáci se učí rozpoznávat a formulovat společenské problémy v minulosti i současnosti, zjišťovat a zpracovávat informace nutné pro jejich řešení, nacházet řešení a vyvozovat závěry, reflektovat je a aplikovat v reálných životních situacích. Vzdělávací oblast Člověk a společnost zahrnuje vzdělávací obory Dějepis a Výchova k občanství. Zejména vzdělávací obor Výchova k občanství se zaměřuje na vytváření kvalit, které souvisejí s orientací žáků v sociální realitě a s jejich začleňováním do různých společenských vztahů a vazeb. Otevírá cestu k realistickému sebepoznání a poznávání osobnosti druhých lidí a k pochopení vlastního jednání i jednání druhých lidí v kontextu různých životních situací. Učí žáky respektovat a uplatňovat mravní principy a pravidla společenského soužití a přebírat odpovědnost za vlastní názory, chování a jednání i jejich důsledky. Rozvíjí občanské a právní vědomí žáků, posiluje smysl jednotlivců pro osobní i občanskou odpovědnost a motivuje žáky k aktivní účasti na životě demokratické společnosti.

Vzdělávání ve středních školách věnuje pozornost tématice extremismu v oblasti Společenskovedního vzdělání, v tematickém okruhu **Člověk jako občan**, kde rámcové vzdělávací programy explicitně stanovují cíl pochopit podstatu a společenskou nebezpečnost politického radikalismu a extremismu, orientovat se v současné české extremistické scéně a její symbolice.

Součástí kurikula pro základní vzdělávání (**Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání** – dále jen „RVP ZV“) jsou také průřezová témata, která tvoří povinnou součást základního vzdělávání. Škola musí do vzdělávání na 1. stupni i na 2. stupni zařadit všechna průřezová témata uvedená v RVP ZV. Všechna průřezová témata však nemusejí být zastoupena v každém ročníku. V průběhu základního vzdělávání je povinností školy nabídnout žákům postupně všechny tematické okruhy jednotlivých průřezových témat. Jejich rozsah

a způsob realizace stanovuje Školní vzdělávací program. Průřezová témata je možné využít jako integrativní součást vzdělávacího obsahu vyučovacího předmětu nebo v podobě samostatných předmětů, projektů, seminářů, kurzů apod.

Pro témata Koncepce boje proti extremismu a předsudečné nenávisti je významné průřezové téma **Mediální výchova**. V jeho rámci je možné zohlednit současný stav komunikačních technologií, sociální, kulturní a sociálně psychologický rozměr jejich užívání a trendy jejich dalšího vývoje.

Mediální gramotnost v rámci středního odborného vzdělávání je vnímána jako součást digitální gramotnosti. Některá témata mediální výchovy se již v současnosti objevují v rámcových vzdělávacích programech pro střední odborné vzdělávání a některé dovednosti využitelné pro mediální výchovu, jsou popsány již v klíčových kompetencích a mediální gramotnost se zde explicitně připomíná („uvědomovat si nutnost posuzovat rozdílnou věrohodnost různých informačních zdrojů a kriticky přistupovat k získaným informacím, být mediálně gramotní“).

V rámcových vzdělávacích programech pro střední vzdělávání RVP byla provedena aktualizace vzdělávací oblasti **Informační a komunikační technologie** ve vazbě na Strategii digitálního vzdělání (2020) – úprava digitální kompetence, vzdělávací oblasti Informatické vzdělávání a průřezového tématu Člověk a digitální svět pro všechny kategorie dosaženého vzdělání v rámci odborného vzdělávání. Bylo vydáno nové pojetí vzdělávací oblasti informačních technologií pro obor vzdělání 18-20-M/01 Informační technologie, kde je velmi úzce provázán obsah odborné složky vzdělávání s aktualizovaným obsahem všeobecně vzdělávací složky. Školy, které tento obor vyučují, si své školní vzdělávací programy aktualizují nejpozději do 1. září 2022.

MŠMT má dlouhodobě zřízenou **pozici školského ombudsmana**. Školský ombudsman se věnuje vztahům ve školách – mezi učiteli, dětmi a rodiči. Provádí návštěvy škol, které jsou příkladem ve vytváření bezpečného klima nebo naopak, kde mohou být porušována základní práva. Významná je i jeho mediační úloha – pomáhá včas nalézt řešení tam, kde je potřeba najít shodu nebo narovnat vztahy v případech, kdy se významně narušila důvěra mezi aktéry. Cílem je podpora vyšší kvality škol. Osobní setkání se školským ombudsmanem se mnohdy stává prostředkem k předání stížnosti, také jsou realizovány telefonické žádosti o radu. K vyřešení většiny podaných stížností, případně žádostí o radu či pomoc stačila odborně zpracovaná odpověď věcně příslušného útvaru MŠMT nebo odborného poradce. Odpověď pomůže stěžovateli v dalším jednání, slouží jako věrohodný argument. V rámci šetření konkrétních stížností se vždy ombudsman obrací na všechny účastníky sporu se žádostí o součinnost a poskytnutí potřebných informací, na Českou školní inspekci se žádostí o informaci, zda na uvedené škole proběhlo v poslední době šetření a s jakými závěry, v případě šikany pak na odborné poradce.

Základním strategickým dokumentem MŠMT, který vytváří rámec politiky primární prevence rizikového chování v České republice, je **Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže pro roky 2019–2027**. Na tvorbě Národní strategie se aktivně podílela řada odborníků z oblasti primární prevence rizikového chování. Na přípravě participovali zástupci státní správy a samosprávy, zástupci škol a školských zařízení, vysokých škol, nestátních neziskových organizací a odborných společností. Hlavním cílem Národní strategie je prostřednictvím efektivního systému primární prevence, fungujícího na základě komplexního působení všech na sebe vzájemně navazujících subjektů, snížit míru rizikového chování u dětí a mládeže a minimalizovat jeho vznik. Informace související s plněním úkolů Národní strategie jsou pravidelně aktualizovány.

MŠMT v rámci plnění úkolů Národní strategie:

- Spolupracuje s jednotlivými věcně příslušnými resorty a ústředními orgány státní správy a iniciuje a podporuje jejich optimální spolupráci při plnění úkolů v oblasti primární prevence rizikového chování. Koordinační role MŠMT se doplňuje také s koordinační rolí Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky, Republikového výboru pro prevenci kriminality, Rady vlády pro rovnost žen a mužů (zejm. Výboru pro prevenci domácího násilí a násilí na ženách) a dalších platforem meziresortní úrovně, které se také zabývají problematikou prevence rizikového chování.
- Realizuje dotační program na podporu aktivit v oblasti primární prevence. Dotační program v roce 2020 byl určen pro „**Projekty škol a školských zařízení**“, jejichž cílem je realizovat efektivní aktivity vedoucí ke snižování možnosti vzniku rizikového chování ve školním prostředí prostřednictvím navyšování kompetencí dětí, žáků a studentů, realizace smysluplných dlouhodobých aktivit směřujících k budování pozitivní hodnotové orientace a pozitivních životních návyků. Dále byl určen pro „**Projekty ostatních organizací**“, jedná se o podporu projektů přímé práce se žáky, pedagogy a rodiči v oblasti primární prevence u všech typů rizikového chování zaměřené na děti a mládež ve školách a školských zařízeních. Byl určen také pro „**Projekty krajské**“, které jsou zaměřeny na podporu krajských aktivit, zejména jde o podporu pedagogických pracovníků v získání vědomostí, dovedností a kompetencí, které se projeví ve schopnostech aplikace pedagogiky, psychologie, adiktologie a dalších oborů včetně výstupů z nejnovějších výzkumů v oblasti rizikového chování do praxe primární prevence rizikového chování ve školách a školských zařízeních. Na Výzvu byla v rozpočtu ministerstva pro rok 2020 vyčleněna částka ve výši 11.829.000 Kč, ale v roce 2020 se podařilo navýšit částku na 12.361.972 Kč.
- Pravidelně na webových stránkách aktualizuje informační a analytické materiály v rámci primární prevence extremismu.

Ministerstvo kultury

Role Ministerstva kultury k řešení problematiky extremismu spočívá v oblasti prevence. Seznamování veřejnosti jak s vlastní kulturou, historií i současností, tak i národů a etnik jiných zemí, včetně mimoevropských, je nedílnou součástí celospolečenské výchovy směřující k etnické a náboženské toleranci. Specificky zaměřená muzea, galerie a památníky (např. Památník Terezín, Památník Lidice) tuto výchovu prohlubují dalšími doprovodnými aktivitami, které představují nejrůznější semináře, přednášky a setkání s žijícími pamětníky událostí, jež projevy rasismu a etnické nesnášenlivosti v nedávné minulosti nejen dokumentují, ale také připomínají a varují před jejich nebezpečím.

Detailní informace k aktivitám Ministerstva kultury jsou uvedeny v kapitole 6.3.

Mediace ve školách:

Aktivita „Mediace ve škole“ je součástí projektu „Místo pro všechny“. Jeho nositelem je odbor pro sociální začleňování Ministerstva pro místní rozvoj a je podpořen z grantového mechanismu Norských fondů. Implementace je postavena na kontaktní spolupráci několika škol (smíšené skupiny žáků / učitelů / vedení škol) a současně na mezitřídní spolupráci v rámci jednotlivých škol. Cílem projektu je posílení tvůrců veřejného mínění ve vybraných lokalitách a rolích (mluvčí místních organizací, učitelé) ve využívání postupů pro tvorbu harmonického prostředí pro vzájemné soužití. Bohužel komplexní metodický postup, postavený mj. na aktivním a rozsáhlém zapojení všech aktérů škol, mezitřídní i mezi-školní spolupráci, nebylo možné vlivem nepříznivé epidemické situace v roce 2020 ve školách realizovat.

Protiepidemická opatření snižují kapacity škol na mnoha úrovních. Problém, který aktivita řeší, tedy potřebu kultivace komunikace, vztahové kultury formy řešení konfliktů, však přetrvává, tudíž je na úrovni škol nutné investovat do prevence konfliktů a hledat nástroje, které je dokáží účinně řešit v jejich rané fázi. Proto byla předložena ke schválení změna tak, aby se aktivita transformovala. V rámci změny projektu bude školám nabídnuta kombinace prezenční a distanční (on-line) podpory. Cílem bude posílení kompetencí ke komunikaci, spolupráci a řešení konfliktů. Vedle individuálního posunu v kompetencích bude intervence podporovat i institucionalizaci opatření, která vytvářejí pro využití těchto kompetencí vhodné podmínky (úprava školního řádu, metodické postupy v oblasti prevence apod.). Posílení aktérů škol na úrovni klíčových kompetencí, jakými jsou komunikace, spolupráce či řešení problémů vytváří podmínky pro lepší vztahovou kulturu ve školách v kontextu podpory zvyšování tolerance k jinakosti a tím také podpory vzájemného soužití. Aktivita se zaměří na novou kvalitu ve školním prostředí, budou posilovány konkrétní kompetence nebo nabídnuta pomoc nastavit konkrétní školní proces. Bude zapojen větší počet škol, které pracují v oblastech s vyloučenými lokalitami. Bude možné zapojit větší počet aktérů, kteří budou mít prokazatelně vyšší kompetence v komunikaci a pro řešení konfliktů. Školy budou rovněž lépe připraveny na možnost implementace náročnějšího programu Mediace ve škole v budoucnu, až k tomu budou vnější podmínky opět vhodné (nutnost prezenční formy práce).

3. Jednotná protiextremistická platforma

Základní údaje	
Číslo strategického cíle	č. 3
Název strategického cíle	Jednotná protiextremistická platforma
Odůvodnění strategického cíle	Extremisté mj. zneužívají pocitu ohrožení v rámci veřejnosti. Je třeba, aby stát zaštil aktivitu k prevenci kriminality zejména v souvislosti se sociálně vyloučenými lokalitami, dále pak integrační aktivitu pro menšiny a cizince. V neposlední řadě pak musí stát poskytovat pomoc a podporu územní samosprávě. Krajům a obcím je třeba rovněž poskytovat pomoc v oblasti shromažďovací agendy.
Specifický cíl	• Prevence sociálně patologických jevů, zejména v sociálně vyloučených lokalitách. • Tlumení antagonismů ve společnosti prostřednictvím začleňování menšin a cizinců. • Pomoc územní samosprávě při prevenci sociálně patologických jevů a při zvládání extremistických shromáždění. • Podpora rozvoje preventivního působení a depistážní činnosti v oblasti sociální práce ve veřejné správě. • Prevence radikalizace.

Opatření	• Plnění úkolů ze Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2016 – 2020 a navazujícího Akčního plánu. • Plnění úkolů ze Strategie romské integrace do roku 2020. • Plnění úkolů z Akčního plánu Strategie sociálního začleňování 2014 – 2020. • Plnění úkolů ze Strategie migrační politiky ČR. • Pokračovat v realizaci nastavené integrační politiky a i nadále metodicky i finančně podporovat projekty integrace cizinců na lokální úrovni (rozvoj systému integrované péče o cizince, podpora sítě regionálních Center na podporu integrace cizinců, obcí i nevládních organizací, monitoring, osvěta a vzdělávání). • Metodická pomoc krajům, obcím a Policii ČR v oblasti shromažďovací agendy ze strany Ministerstva vnitra. • Podpora zavádění probačních a resocializačních programů pro mladistvé i dospělé pachatele a týmů pro mládež a jejich prostřednictvím tak přispívat ke snížení rizika páchané trestné činnosti. • Aktivita k detekování a prevenci radikalizace ve věznicích (monitoring, vzdělávání, spolupráce relevantních subjektů, přejímání zahraničních zkušeností). • Pokračování v pravidelné komunikaci a sdílení informací mezi lokálními konzultanty, styčnými důstojníky a sociálními pracovníky. • Tvorba metodického materiálu zaměřeného na preventivní činnosti sociálních pracovníků zařazených do krajských úřadů a obecních úřadů obcí s rozšířenou působností. • Projednání hlubší a systematictější spolupráce sociálních kurátorů zařazených do obecních úřadů obcí s rozšířenou působností s probační a mediační službou ČR, např. v rámci kurzů v oblasti radikalizace, práce s oběťmi trestných činů apod.
Způsob financování	Rozpočet Ministerstva vnitra, Ministerstva pro místní rozvoj, Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva spravedlnosti, příp. dalších subjektů.
Subjekty	
Odpovědný subjekt	Ministerstvo vnitra, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo práce a sociálních věcí.
Spolupracující subjekty	Subjekty zodpovědné za úkoly obsažené v jednotlivých strategických dokumentech.
Koordinační a kontrolní mechanismus	Gestorem kontroly úkolů ze Strategie prevence kriminality je Republikový výbor pro prevenci kriminality, ze Strategie migrační politiky odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra, ze Strategie romské integrace Rada vlády pro záležitosti romské menšiny a ze Strategie sociálního začleňování Ministerstvo práce a sociálních věcí a odbor pro sociální začleňování Ministerstva pro místní rozvoj. Kontrola

	a koordinace plnění úkolů v oblasti shromažďovací agendy je v gesci odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra. Kontrola plnění úkolů v oblasti probace je v gesci Probační a mediační služby. Oblast radikalizace ve věznicích je v gesci Ministerstva spravedlnosti, respektive Vězeňské služby ČR.
Harmonogram	
Termín zahájení	1. 1. 2020
Termín dokončení (kontrolní)	31. 12. 2020

Způsob plnění:

Bližší informace ke strategickým dokumentům Strategie prevence kriminality v ČR na léta 2016–2020, Strategie romské integrace do roku 2020, z Akčního plánu Strategie sociálního začleňování 2014–2020, Akčního plánu Strategie boje proti sociálnímu vyloučení 2016–2020 a ze Strategie migrační politiky ČR lze nalézt na: <https://www.databaze-strategie.cz>.

Aktivity Ministerstva vnitra související s prevencí kriminality a integrací menšin a cizinců jsou uvedeny v kapitole 6.1.

Informace o aktivitách Ministerstva práce a sociálních věcí jsou uvedeny v kapitole 6.2.

Shromažďovací agenda

Ze strany Ministerstva vnitra byla již tradičně v této oblasti průběžně poskytována metodická pomoc obcím a Policii ČR.

Probace

Akreditační a dotační řízení pro probační programy určené mladistvým pachatelům a resocializační programy určené dospělým pachatelům

Ministerstvo spravedlnosti v rámci dotačních titulů Rozvoj probačních a resocializačních programů pro dospělé pachatele a Rozvoj probačních a resocializačních programů pro mladistvé delikventy podporuje jejich realizaci. Tyto programy intenzivně pracují s mladistvými nebo dospělými pachateli trestné činnosti na zvýšení empatie, odpovědnosti za své jednání, rozvoji osobnostně soc. kompetencí a náhledu na problematické chování. Klienti jsou podporováni při řešení problémů se závislostmi, s dluhy, je jim poskytována pomoc při hledání zaměstnání a získávání vzdělávání. Cílem těchto programů je zařazení klientů do společnosti a snížení rizika recidivy kriminálního jednání. V dotačním řízení na rok 2020 bylo v oblasti probačních a resocializačních programů pro mladistvé delikventy podpořeno 9 projektů celkovou částkou 1.500.000 Kč, v oblasti probačních a resocializačních programů pro dospělé pachatele bylo podpořeno 8 projektů, a to celkovou částkou 2.000.000 Kč. Tyto programy sice nejsou specificky zacíleny na řešení extremismu, ale řada z nich prostřednictvím kognitivně behaviorálního přístupu, individuálních a skupinových setkání i práce s rodinou usiluje také o změnu chování a postojů těchto pachatelů k etnickým a dalším minoritám.

Probační a mediační služba se na plnění tohoto úkolu podílí dlouhodobě, a to zejména zapojením do procesů dotačního řízení pro tyto programy (zástupci Probační a mediační služby

jsou členy dotačních komisí probačních a resocializačních programů Ministerstva spravedlnosti) a svou účastí v expertních skupinách.

Týmy pro mládež

V srpnu 2020 byla ukončena realizace projektu Probační a mediační služby Na správnou cestu II, jehož hlavním cílem byl rozvoj inovativních způsobů řešení kriminality mládeže a jejich zavádění do praxe. V 10 okresech pracovali koordinátoři Týmů pro mládež, jejichž hlavním úkolem byla podpora multidisciplinární spolupráce v oblasti práce s ohroženou mládeží a zavedení nového programu krátkodobého zaměstnání mladistvých pachatelů. S koncem projektu se koordinátoři především zabývali udržitelností výsledků svých týmů a podpoře pokračování spolupráce jednotlivých subjektů i po ukončení projektu.

V rámci projektu byl realizován na Brněnsku, Ostravsku a v severních Čechách resocializační program s názvem Proti násilí zaměřený na mladistvé a mladé dospělé, kteří se dopustili násilné trestné činnosti. Program byl veden na svobodě, v roce 2020 byl otestován program i v rámci Věznice Kuřim. Přijatá protipandemická opatření také přinesla nutnost realizovat program distančně kvůli udržení kontaktu s klienty a kvůli kontinuitě sociálně-terapeutické složky programu. Do programu Proti násilí vstoupilo v průběhu realizace projektu celkem 75 klientů.

Depistážní činnost

V letech 2018–2020 probíhal ve spolupráci s Výzkumným ústavem práce a sociálních věcí projekt Provádění depistáže. Bylo možné podrobně popsat, jak sociální pracovníci obecních úřadů depistáž vnímají a realizují. Bylo využito smíšené kvalitativně – kvantitativní metodologie. Do šetření se zapojilo 675 respondentů. Kromě návrhu obecnější definice metody depistáže pro sociální práci na obecních úřadech byla navržena konkrétní typologie depistáže pro praxi. Rozlišuje se depistáž zaměřená na jednotlivce či skupinu a depistáž zaměřená na lokalitu. V rámci těchto dvou typů je podrobněji vymezeno celkem pět variant depistáže. U každé z nich byly rozpracovány cíle a popis, způsoby zahájení, návrhy postupů a příklady z praxe, taktiky navazování kontaktů, typy z praxe, možnosti ukončení, způsoby záznamu a ošetřování rizik. Byla vydána monografie „Depistáž v sociální práci na obecních úřadech. V roce 2021 bude zveřejněna příručka „ABeCeda depistáže“. Příručka obsahuje teoretické i praktické poznatky, nabízí nový způsob vykazování této intervence.

Radikalizace

Tématu radikalizace se intenzivně věnovala **specializovaná pracovní skupina**. Výsledkem její práce je zpráva o stavu radikalizace s návrhy opatření, která se bude předkládat Bezpečnostní radě státu.

Dlouhodobě a systematicky se otázkou radikalizace ve věznicích zabývá Vězeňská služba ČR a další státní subjekty. Náplní jejich práce je mj. i koncipování deradikalizačních intervenčních aktivit.

Tématu extremismu je každoročně věnována pozornost v rámci služební a profesní přípravy příslušníků a občanských zaměstnanců Vězeňské služby ČR, která se provádí ve stanovených termínech na všech organizačních jednotkách. V roce 2020 pokračovala v rámci celoživotního vzdělávání realizace třídního vzdělávacího kurzu pro zaměstnance Vězeňské služby ČR „Identifikace příznaků radikalizace v prostředí věznic České republiky“ na půdě Policejní akademie v Praze. V roce 2020 se uskutečnil pouze jeden běh pro 18 zaměstnanců. Ostatní plánované běhy byly zrušeny v souvislosti s šířením onemocnění Covid-19. Akademie

Vězeňské služby ČR ve Stráži pod Ralskem v rámci základní odborné přípravy typu A pro příslušníky Vězeňské služby ČR vyučuje téma radikalismu a extremismu v předmětu Profesní etika a v roce 2020 tímto kurzem prošlo 576 příslušníků. V rámci základní odborné přípravy typu B pro zaměstnance Vězeňské služby ČR je téma extremismu a radikalismu vyučováno v předmětu Profesní etika a v roce 2020 tímto kurzem prošlo 291 zaměstnanců.

Vězeňská služba ČR vězněné osoby s rizikem radikalizace diferencuje podle výše a zaměření rizik, přičemž vedle vzdělávání a zaměstnávání klade zvláštní důraz na odborné zacházení ve smyslu snižování kriminogenních rizik. K tomu vězněné osoby s rizikem radikalizace zapojuje především do skupinových (terapeutických) intervencí, které nemusí být nutně zaměřeny na téma radikalizace jako takové, ale týkají se širších terapeutických témat sebeuvědomění, sebehodnoty, emočního prožívání a násilí. Vězeňská služba vzhledem k nízkému počtu radikalizovaných vězněných osob nedisponuje samostatným deradikalizačním programem a je značně zdrženlivá v umisťování radikalizovaných vězňů do skupin a v jejich vyčleňování, aby takovým jedincům nedávala příležitosti cítit se výlučně a získávat další následovníky. V současné době Vězeňská služba ČR eviduje tři osoby ve výkonu trestu odnětí svobody pro teroristické trestné činy, jedna byla v průběhu roku 2020 propuštěna.

Problematicke radikalizace se věnuje intenzivně i Probační a mediační služba ČR. V roce 2019 proběhlo školení ve spolupráci s ČVUT, Fakultou biomedicínského inženýrství „Detekce příznaků radikalizace a rizikových osob“ v rozsahu 20 hodin. Školení absolvovalo 103 probačních pracovníků. Na každém středisku Probační a mediační služby je v tuto chvíli proškolený minimálně jeden zaměstnanec. Probační a mediační služba spolupracuje na projektu ČVUT „Detekce radikalizace v kontextu ochrany obyvatelstva a měkkých cílů před násilnými incidenty“. Dále zůstává i nadále aktivním členem pracovní skupiny Probation and Prisons vytvořené v rámci RAN (The Radicalisation Awareness Network), která je aktivitou iniciovanou Evropskou komisí zastřešující zástupce členských zemí a to odborníky a praktiky zabývajícími se možnostmi práce s pachateli ve spojení s tématy radikalizace, terorismu a extremismu. Pracovní skupina se těmito tématy zabývá ve vztahu k práci s odsouzenými ve věznici a v rámci činnosti probační služby. Cílem setkání je vzájemná výměna informací o přístupech v praxi a tvorba doporučení k vytvoření účinné strategie a dobré praxe, kterou by mohly jednotlivé členské země dále tvořit a rozvíjet. Skupina se věnuje programům snižujícím riziko radikalizace odsouzených během výkonu trestu ve vězení, opatřením přispívajícím ke snížení rizik spojených s propuštěním těchto pachatelů z vězení na svobodu a zvýšení znalostí o podobě a účinnosti programů prevence radikalizace odsouzených a programů pro již radikalizované pachatele. V roce 2020 absolvoval jeden pracovník Probační a mediační služby školení HELP (Human Rights Education for Legal Professionals), společný projekt Rady Evropy a OSN, zaměřený na prevenci a práci s radikalizovanými osobami. V roce 2020 byla dojednána implementace kurzu pro české prostředí – v roce 2021 je v plánu proškolení dalších 30 probačních úředníků.

4. Odbornost a imunita

Základní údaje	
Číslo strategického cíle	č. 4
Název strategického cíle	Odbornost a imunita
Odůvodnění strategického cíle	V době dynamicky se rozvíjející a měnící extremistické scény je třeba, aby odpovědné bezpečnostní složky a orgány činné v trestním řízení dokázaly na nové trendy odpovídajícím způsobem reagovat. Nutností je zajistit pro ně odpovídající podmínky k výkonu jejich práce. Rovněž je potřeba ochránit bezpečnostní složky od případné infiltrace extremisty.
Specifický cíl	• Proškolení a trénink bezpečnostních a justičních expertů. • Systémové zajištění odpovídajících podmínek pro jejich práci. • Zabránění infiltraci extremistů do bezpečnostních složek, zabránění možnému působení extremistů a vytváření extrémistických názorů v bezpečnostních složkách. • Zvládání veřejných shromáždění organizovaných extremisty. • Pokračování v protiteroristických opatřeních a v aktivitách na ochranu měkkých cílů.
Opatření	• Operativní rozpracování trestné činnosti s extremistickým podtextem. • Důraz na trestnou činnost s extremistickým podtextem na internetu a sociálních sítích. • Prohlubování spolupráce pořádkové policie a Služby kriminální policie a vyšetřování při bezpečnostních opatřeních, zejména v oblasti předávání informací mezi jednotlivými součástmi. • Důsledný postih trestné činnosti během shromáždění s extremistickým prvkem. Důsledná dokumentace a následně vyhodnocování trestné činnosti. • Využívání Antikonfliktních týmů v rámci zvládání extremistických akcí. • Komunikace s partnery z územní samosprávy i neziskového sektoru při předcházení extremistickým akcím. • Spolupráce uniformované i neuniformované složky policie s dalšími partnery v oblasti sociálního začleňování. • Vytváření platformy spolupráce mezi krajskými koordinátory pro romské záležitosti, styčnými důstojníky pro národnostní menšiny Policie ČR a manažery prevence kriminality. • Zjednodušení, zefektivnění a propojení systému policejních evidencí. • Změna systému vykazování policejních statistik. Úprava relevantních policejních formulářů.

	• Rozšíření dostupnosti statistických dat o trestné činnosti s extremistickým podtextem; propojení statistik kriminality, aby bylo možné dohledat a analyzovat průběh jednotlivých trestních řízení. • Pokračování školení velitelů bezpečnostních opatření. • Pokračování školení pro specialisty Služby kriminální policie a vyšetřování. • Vzdělávací aktivity pro členy Antikonfliktních týmů. • Distribuce a využívání nových metodických materiálů k extremismu pro uniformovanou i neuniformovanou policii. • Společné vzdělávací aktivity pro policejní specialisty na extremismus a justiční pracovníky. • Pokračování v činnosti platformy složené ze zástupců státního i nestátního sektoru, které se budou věnovat nenávistným projevům na internetu. • V rámci Justiční akademie realizovat kurzy k tématům radikalizace, trestné činnosti z nenávisti a kyberkriminality. • Série školení k problematice „hate crimes“, organizované Nejvyšším státním zastupitelstvím ve spolupráci s Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR). • Pokračování v kurzech pro Probační a mediační službu v oblasti radikalizace. • Pokračování v nastavených opatřeních proti infiltraci extremistů do Policie ČR, Hasičského záchranného sboru ČR, Vězeňské služby ČR, Celní správy ČR, Armády ČR a proti možnému působení extremistů či šíření extremistických názorů v těchto subjektech. Tímto jsou myšleny lustrace, preventivní, vzdělávací, organizační, legislativní či jiné aktivity. • Pomoc Policie ČR obecním policiím v otázkách bránění infiltraci extremistů do obecních policií. • Naplňování úkolů v rámci Koncepce rozvoje Policie ČR do roku 2020, která zohledňuje boj proti terorismu a extremismu. • Naplňování úkolů v rámci Akčního plánu pro boj s terorismem pro léta 2019 – 2020 a v rámci Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017 – 2020. • Pokračování v realizaci Programu bezpečnostního výzkumu ČR v letech 2015 až 2022 a Programu bezpečnostního výzkumu pro potřeby státu 2016 – 2021, které jsou zaměřené na podporu výzkumných a vývojových aktivit v oblasti boje proti terorismu a extremismu.
Způsob financování	Rozpočet Ministerstva vnitra, Ministerstva obrany, Ministerstva spravedlnosti a Ministerstva financí.
Subjekty	
Odpovědný subjekt	Ministerstvo vnitra, Ministerstvo obrany, Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo financí.

Koordinační a kontrolní mechanismus	Gestorem policejních úkolů jsou celostátní útvary (Národní centrála proti organizovanému zločinu), Policejní prezidium a Krajská ředitelství policie. V otázce menšin se předpokládá spolupráce s Agenturou pro sociální začleňování. V rámci resortu Ministerstva vnitra pomáhá s plněním těchto úkolů odbor bezpečnostní politiky. Gestorem justičního vzdělávání je Justiční akademie. Kontrola a koordinace protiinfiltračních opatření je v gesci Policie ČR, Hasičského záchranného sboru ČR, Vězeňské služby ČR, Celní správy ČR, dále pak Armády ČR s pomocí Ministerstva obrany, Vojenského zpravodajství a Vojenské policie. Gestorem Akčního plánu pro boj s terorismem pro léta 2016–2018 a Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017–2020 je Ministerstvo vnitra.
Harmonogram	
Termín zahájení	1. 1. 2020
Termín dokončení (kontrolní)	31. 12. 2020

Způsob plnění:

Aktivity v rámci Policie ČR

Úkoly stanovené koncepcí pro rok 2020 byly plněny průběžně. Policejní specialisté na extremismus a nenávistnou kriminalitu se zejména věnovali včasné identifikaci, monitoringu, vyhodnocování a prověřování či vyšetřování tr. činnosti s extremistickým podtextem.

Většina specializovaných školicích aktivit k problematice extremismu a předsudečné nenávisti musela být zrušena v souvislosti s protipandemickými opatřeními. Ve sledovaném období probíhala standardizovaná školení velitelů bezpečnostních opatření (15 absolventů).

Detailní informace týkající se vzdělávání v rámci resortu Ministerstva vnitra jsou uvedeny v kapitolách 6.1.2. a 6.1.3.

Činnost všech složek policie v souvislosti s problematikou extremismu nadále probíhala v souladu s relevantními interními pokyny. Některé aktivity byly ovšem limitovány šířením onemocnění Covid-19.

Problematice propojování policejních evidencí se dlouhodobě věnuje tým odborníků na Policejním prezidiu.

Činnost pracovní skupiny k projektu **Rozvoj a inovace statistik kriminality** byla rovněž paralyzována pandemií, přesto však nadále fungovala v online prostředí.

Policejní práce s menšinami

Platnost Akčního plánu ke Strategii pro práci Policie ČR ve vztahu k menšinám byla prodloužena do roku 2021. Většina vzdělávacích a koordinačních aktivit v této oblasti byla zrušena kvůli omezením spojeným s onemocněním Covid-19.

Úkoly v rámci **Koncepce rozvoje Policie ČR do roku 2020, Akčního plánu pro boj s terorismem a Koncepce ochrany měkkých cílů pro roky 2017 – 2020** byly průběžně plněny. Detailní informace jsou obsaženy v samostatném vyhodnocení těchto dokumentů (Koncepce rozvoje Policie ČR je vyhodnocována každoročně, Koncepce ochrany měkkých cílů bude vyhodnocena v rámci navazujícího dokumentu). Bližší informace k těmto strategickým dokumentům lze nalézt na www.databaze-strategie.cz.

Vzdělávání pracovníků justice

Vzdělávací akce značně poznamenala pandemie Covid-19.

Do vypuknutí koronavirové krize na jaře 2020 se podařilo na základě uzavřeného memoranda ve spolupráci s Nejvyšším státním zastupitelstvím a Úřadem pro demokratické instituce a lidská práva (ODIHR) při OBSE nejprve uskutečnit speciální prvotní školení školitelů „**Hate crime**“ pro státní zástupce ve věci trestných činů páchaných z nenávisti (PAHCT). Z oslovených institucí se setkání zúčastnili zástupci Nejvyššího soudu, Ministerstva vnitra, Úřadu vlády ČR, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Národní centrály proti organizovanému zločinu, Federace židovských obcí v ČR, neziskové organizace In IUSTITIA, o.p.s., a Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity. Na základě tohoto školení budoucích školitelů v této oblasti v ČR, jehož součástí byla i praktická cvičení, obdrželi budoucí školitelé metodiku, výukové materiály a osvědčení. Na toto školení pak měly navazovat v roce 2020 celkem čtyři semináře „**Hate crime**“ pro státní zástupce a příp. další seminář pro zájemce z řad soudců, čekatelů a asistentů. Z těchto navazujících seminářů se podařil uskutečnit pouze jeden pro státní zástupce z obvodu působnosti pražského městského a krajského státního zastupitelství. Konání zbývajících 3 seminářů bylo přesunuto na rok 2021. Ve dnech 25.–26. března 2021 je plánováno také školení pro širší odbornou veřejnost z řad soudců, státních zástupců, jejich asistentů a čekatelů.

Dále se podařilo uskutečnit online seminář na téma „**Hate speech na internetu**“. Byl zaměřen na stále aktuálnější problematiku hate speech na internetu a „revenge porn“. Věnoval se mj. civilním žalobám, trestním kauzám, možnostech právního řádu, aktuální legislativě, trestní odpovědnosti či vedení dokazování.

Opatření k zamezení infiltrace:

Policie ČR a Hasičský záchranný sbor ČR

Opatření bylo plněno **průběžně na základě nastavených pravidel** v rámci personálních pracovišť a Služby kriminální policie a vyšetřování. V případě potřeby Policie ČR asistuje i obecním policiím. Policejní specialisté na extremismus se rovněž tradičně podílejí na přednáškové činnosti pro jiné bezpečnostní složky.

Vězeňská služba ČR

Systém bránění infiltraci extremistů je u Vězeňské služby ČR dlouhodobě nastaven. Je ošetřen i interním nařízením. Vězeňská služba je oprávněna si vyžádat výpis z relevantních evidencí. Uchazeč o přijetí do pracovního poměru k Vězeňské službě ČR rovněž prohlašuje čestným prohlášením, že „nepodporuje, nepropaguje nebo nesympatizuje s hnutím, které prokazatelně směřuje k potlačování práv a svobod člověka, nebo které hlásá národnostní, náboženskou nebo rasovou zášť vůči jiné skupině osob“. Současně s výše uvedenými kroky jsou také využívány možnosti psychologa při posuzování osobnostní způsobilosti uchazečů.

Celní správa ČR

Problematika zamezení infiltrace extremistů je pokryta v rámci vnitřního normativního aktu řízení. V rámci preventivních opatření disponuje Celní správa ČR zavedeným systémem zjišťování profesní způsobilosti, který spočívá v uplatňování personální diagnostické procedury u uchazečů o zařazení, zejména na ekonomicky, bezpečnostně či jinak citlivá systemizovaná místa a to jak u celníků, tak i občanských zaměstnanců. Bylo provedeno téměř 900 vyšetření. Při posuzování osobnostní způsobilosti byl kladen vysoký důraz na detekci anomality a extremity v osobnosti uchazečů. Celní správa dále provádí lustrace, věnuje se vzdělávání psychologů, personalistů či instruktorů služební přípravy mj. v oblasti extremismu. Prioritou se stala i oblast kybernetické bezpečnosti.

Armáda ČR

Úkol eliminovat extremisty v rámci přijímání nových zájemců o služební poměr a pracovní poměr a zařazování vojáků v záloze do aktivních záloh je v resortu Ministerstva obrany dlouhodobě plněn. Gesčně se tomuto úkolu tradičně věnovala Resortní komise pro prevenci. Ministerstvo obrany má v této oblasti nastavené standardizované postupy. Epidemie Covid-19 znemožnila konání některých vzdělávacích a preventivních aktivit. V rámci resortu byly relevantní informace k problematice distribuovány zejména prostřednictvím intranetu.

Obecní policie

Dne 2. 6. 2020 byl ve Sbírce zákonů publikován pod č. 261/2020 Sb. zákon, kterým se mění zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon mimo jiné zpřisňuje kritéria bezúhonnosti a spolehlivosti kladená na strážníky obecních policí. Spolehlivým pro potřeby zákona o obecní policii by nově neměl být ani takový strážník nebo čekatel, u něhož zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že založil, podporuje, propaguje nebo veřejně sympatizuje s hnutím, které směřuje k potlačování práv a svobod člověka nebo hlásá národnostní, náboženskou anebo rasovou zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob. Zákon nabude účinnosti dne 1. ledna 2021.

Generální inspekce bezpečnostních sborů

Oblast extremismu dlouhodobě patří mezi problematiky trestné činnosti, které Generální inspekce bezpečnostních sborů bedlivě sleduje u zákonem č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů, definovaných osob. Současně v rámci preventivních činností se Generální inspekce bezpečnostních sborů zaměřila na nově nastupující příslušníky, kterým jsou v rámci vzdělávacích činností představovány modelové studie případů, které se staly v minulosti a které byly předmětem trestního řízení v této oblasti.

Zákon o nakládání se zbraněmi v některých případech ovlivňujících vnitřní pořádek nebo bezpečnost České republiky

Na konci roku 2020 přijal Parlament České republiky zákon o nakládání se zbraněmi v některých případech ovlivňujících vnitřní pořádek nebo bezpečnost České republiky (tzv. "nastavbový zákon"), který byl publikován ve Sbírce zákonů jako zákon č. 14/2021 Sb. a nabyl účinnosti dne 30. ledna 2021. Zákon mimo jiné obsahuje jednoznačný zákaz ozbrojených skupin, jejich organizování, vyzbrojování a účast na nich. Aby byla taková skupina, formální i neformální, považována za zakázanou, musí mít povahu paramilitární ozbrojené složky, být určena k ozbrojenému prosazování cílů založených na politické, náboženské nebo jiné ideologii, a zároveň nakládat se zbraněmi či usilovat o získání přístupu ke zbraním, nebo organizovat osoby, které zbraněmi nakládají.

Bezpečnostní výzkum

Ministerstvo vnitra je gestorem národního bezpečnostního výzkumu, vývoje a inovací (dále jen „bezpečnostní výzkum“). Poskytuje na podporu bezpečnostního výzkumu ročně cca 600 mil. Kč. Dominantní část veřejné podpory je poskytována formou účelové podpory, menší část potom formou institucionální podpory poskytované výzkumným organizacím zaměřeným na bezpečnostní výzkum. Prioritní oblasti bezpečnostního výzkumu specifikuje nově schválená Meziresortní koncepce podpory bezpečnostního výzkumu České republiky 2017–2023 s výhledem do roku 2030.

V současné době jsou realizovány dva programy bezpečnostního výzkumu:

- „Program bezpečnostního výzkumu České republiky v letech 2015–2022“ (UV č. 593/2013, veřejná soutěž – VI).
- „Program bezpečnostního výzkumu pro potřeby státu 2016–2021“ (UV č. 200/2014, veřejná zakázka – VH).

V rámci výše uvedených programů je realizována řada projektů, které se dotýkají problematiky extremismu, terorismu či ochrany měkkých cílů. Lze zmínit např. projekty Identifikace a metody ochrany měkkých cílů ČR před násilnými činy s rozpracováním systému včasného varování; Bezpečnostní rizika sociálně vyloučených lokalit; Vytváření znalostí a nástrojů pro management a prevenci kriminality či Analýza ohrožení vysokorychlostní železniční dopravní cesty teroristickými útoky a extremismem, návrh na doplňková bezpečnostní opatření fyzické ochrany.

5. Pomoc obětem trestné činnosti

Základní údaje	
Číslo strategického cíle	č. 5
Název strategického cíle	Pomoc obětem trestné činnosti
Odůvodnění strategického cíle	Klíčovým úkolem boje proti extremismu je zajištění ochrany a pomoci potenciálním obětem trestné činnosti. Tyto oběti jsou často z řad různých minorit. Jsou mnohdy ve znevýhodněné pozici oproti zástupcům majority. Z různých důvodů (jazykový deficit, nedůvěra ve státní orgány, neochota veřejně zmiňovat důvody, pro které se staly obětí trestné činnosti ad.) trestnou činnost často ani neoznamují, hovoříme proto o její vysoké latenci. Jedná se o zvláště zranitelnou skupinu, jejíž členové se mohou stát oběťmi jenom z důvodu příslušnosti k nějaké menšině.
Specifický cíl	• Školení a trénink specialistů, kteří s oběťmi pracují. • Příprava metodických materiálů. • Převzetí příkladů nejlepší praxe ze zahraničí.
Opatření	• Důraz na práci s oběťmi trestné činnosti v rámci školicích a metodických aktivit pro policii.

	• Prohlubování vzdělávání příslušníků Policie ČR v oblasti práce s menšinami. • Realizace projektu „Místo pro všechny“ zaměřeného na násilí z nenávisti. • Pokračování ve spolupráci s mezinárodními institucemi a nevládními organizacemi. • Pokračování ve výzkumném úkolu Institutu pro kriminologii a sociální prevenci „Kriminologická analýza Hate Crimes“.
Způsob financování	Rozpočet Ministerstva vnitra, Ministerstva pro místní rozvoj, Ministerstva spravedlnosti.
Subjekty	
Odpovědný subjekt	Ministerstvo vnitra, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo spravedlnosti.
Koordinační a kontrolní mechanismus	Koordinace a kontrola úkolů se vztahem k Policii ČR je v gesci Policejního prezidia a odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra. Projekt „Místo pro všechny“ kontroluje odbor pro sociální začleňování Ministerstva pro místní rozvoj. Výzkumný úkol k Hate Crimes je v gesci Institutu pro kriminologii a sociální prevenci.
Harmonogram	
Termín zahájení	1. 1. 2020
Termín dokončení (kontrolní)	31. 12. 2020

Způsob plnění:

Aktivity Ministerstva vnitra a Policie ČR:

Téma obětí nenávistné trestné činnosti je reflektováno v **metodických materiálech** pro uniformovanou i neuniformovanou policii. Významným způsobem přispěly k osvětě mezi policisty **vzdělávací aktivity** nevládní organizace specializující se na trestné činy z nenávisti **In Iustitia**. V dané oblasti byla rovněž navázána **spolupráce s nadnárodními organizacemi**, které se problematice Hate crimes věnují, zejména pak s Úřadem pro demokratické instituce a lidská práva, Agenturou pro základní práva ad.). Pozornost byla nadále věnována systému zaznamenávání těchto trestných činů a vykazování policejních statistik.

Informace o policejní práci s menšinami jsou uvedeny v kapitole 4.

Informace k aktivitám v rámci projektu Místo pro všechny jsou obsaženy v kapitole 1 a 2.

Aktivity Ministerstva spravedlnosti

V rámci dotačního titulu Ministerstva spravedlnosti Rozvoj služeb pro oběti trestné činnosti poskytovaných na základě zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů je

dlouhodobě podporován projekt **Poradna Justýna** od organizace In Iustitia, o. p. s., který řeší pomoc obětem předsudečných trestných činů, tedy trestných činů motivovaných rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou nebo jinou podobnou nevraživostí a předsudky. Tento projekt byl v roce 2020 podpořen částkou ve výši 1.008.733 Kč.

Aktivity Probační a mediační služby

V červnu 2020 byl ukončen projekt **Proč zrovna já? II** realizovaný od roku 2016, jehož hlavní náplní bylo poskytovat poradenství obětem trestných činů. I v roce 2020 probíhala podpora na 56 poradenských místech, včetně pomoci zvláště zranitelným obětem ve zvýšené míře. Ve většině lokalit se vedle toho konala i setkání multidisciplinárních týmů zaměřených na posílení meziresortní spolupráce na regionální úrovni. S koncem projektu byla ukončena i vzdělávací aktivita, která měla za cíl zvýšit kvalifikaci v pomoci obětem trestných činů u sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách. Za dobu realizace projektu byla poskytnuta pomoc 4.470 obětem (14.827 konzultací). Mezi nejčastější potřeby klientů patřily právní informace, psychosociální podpora a pomoc při uplatnění náhrady škody a odškodnění. Nejčastěji se věk obětí pohyboval v rozmezí 19–64 let, těchto klientů bylo 3.381. Celkem 878 klientů bylo starších 65 let. Z hlediska pohlaví byly klienty častěji ženy (2.831) než muži (1.639). Celkem 1.654 klientů bylo v kategorii zvláště zranitelných obětí. Nejčastěji se jednalo o oběti ohrožené násilím či pohrůžkou násilí (14 %) a oběti, které do této kategorie spadají z důvodu vysokého věku (12 %) nebo věku do 18 let (5 %). Poradenskou činnost pro oběti po skončení projektu přebrala střediska Probační a mediační služby, na části středisek se podařilo zachovat samostatné pozice poradců pro oběti, kteří nadále při střediscích provozují poradny pro oběti.

Aktivity Institutu pro kriminologii a sociální prevenci

Již několik let přednáší odborný pracovník institutu v rámci výuky kriminologie na Policejní akademii ČR téma Extremismus a Hate crimes, kde jsou využity jak informace z předchozích výzkumů institutu, tak aktuální poznatky z kontinuálního sledování změn na extremistické scéně. V posledním roce je důraz kladen především na vysvětlení komplexního přístupu „zločinu z předsudku“ v porovnání se zažitým diskursem politického extremismu.

Institut pro kriminologii a sociální prevenci řeší výzkumný úkol **„Kriminologická analýza Hate crimes“**, který si klade za cíl objasnit sociální a psychologické charakteristiky pachatelů trestné činnosti, motivované rasovou, etnickou, náboženskou či podobnou záští.

Ukončený výzkumný úkol **„Výzkum obětí trestné činnosti zaměřený na zkušenosti obyvatel České republiky s vybranými druhy deliktů“** poprvé v historii podobných výzkumů na našem území zkoumal i otázku, zda bylo fyzické napadení dle názoru respondenta zapříčiněno rasovými, náboženskými nebo podobnými motivy.

6. Protiextremistické aktivity nad rámec Koncepce boje proti extremismu pro rok 2020

6.1. Ministerstvo vnitra

6.1.1. Oblast prevence

Ministerstvo vnitra (dále jen „MV“) prostřednictvím odboru prevence kriminality podporuje dlouhodobě a systémově specifické projekty zvyšující bezpečí a snižující napětí v sociálně vyloučených lokalitách, a to jak finanční podporou prostřednictvím dotačního **Programu prevence kriminality na místní úrovni**, tak vydáváním metodik, pořádáním seminářů a konferencí.

Pravidelně jsou organizovány pracovní setkání a semináře pro manažery prevence kriminality krajů a obcí, které se týkají jak aktuálních výzev (vždy samostatně pro každý kraj), tak výměny dobré praxe a upozornění na časté či opakující se chyby v žádostech (v těchto případech se jedná jak o celostátní setkání, tak o setkání v jednotlivých krajích). V roce 2020 byla plánována 2x (v květnu a listopadu) třídní výjezdni celostátní setkání s manažery prevence kriminality v Kašperských Horách. Vzhledem k mimořádným opatřením v souvislosti s onemocněním Covid-19 se neuskutečnila. Proběhlo pouze jedno jednodenní náhradní setkání s krajskými manažery prevence kriminality v červnu a jedno on-line setkání koncem listopadu v rámci přípravy a připomínkování Zásad pro dotační Program prevence kriminality na r. 2021.

MV do Programu prevence kriminality **pro rok 2020 obdrželo 203 žádostí 115 žadatelů** (obcí, měst, krajů; žádný dobrovolný svazek obcí žádost v roce 2020 nepodal), **z toho 16 žádostí 9 krajů**. Současně byly komisi podány informace o 40 dříve schválených „víceletých“ projektech, které pokračovaly i v roce 2020, a se kterými bylo potřeba v dotacích na rok 2020 již počítat.

Celkové požadavky na dotaci včetně víceletých projektů uplatněných v r. 2020 (na léta 2020 až 2022) byly ve výši 88.343.681 Kč. Z toho jen na rok 2020 se jednalo o částku 57.453.269 Kč, a z toho je 25.684.287 Kč na investice, 31.868.982 Kč na neinvestice. Z těchto neinvestičních požadavků činily nové víceleté projekty 13.773.190 Kč na r. 2020. Celkově (včetně víceletých projektů podpořených v letech 2018 a 2019 a požadavků na navýšení platů asistentů prevence kriminality v nich – viz odstavce níže) požadavky na neinvestiční dotace na r. 2020 činily 54.487.664 Kč. S investičními požadavky se tak celkově jednalo o požadavek na 80.071.951 Kč na rok 2020!

Již schválené víceleté projekty z r. 2018 a 2019, které byly realizovány i v roce 2020 (a na něž musí být finanční prostředky na základě již závazného rozhodnutí z předchozích let uvolněny), činily **22.618.682 Kč**.

Ministerstvo vnitra **disponovalo částkou 55.793.035,54 Kč, ve skladbě 18.315.641 Kč investičních prostředků a 37.477.394,54 Kč neinvestičních prostředků**.

Do schvalování žádostí již zasáhla jarní vlna koronaviru. MV tak podpořilo zejména projekty, které mohly přispět ke zvládnutí této mimořádné situace, jako jsou asistenti prevence kriminality, domovníci – preventisté či městské kamerové a dohlížecí systémy určené na dohled nad veřejným prostranstvím.

Ministerstvo vnitra **podpořilo celkem 94 projektů prevence kriminality** (z toho 7 krajských) **v součtu: 55.628.154 Kč, z toho 17.803.876 Kč investičních projektů a 37.824.278 Kč na neinvestiční projekty.**

Nejvyšší dotace navrhla Komise přidělit v rámci Středočeského, Ústeckého a Moravskoslezského kraje, z toho Středočeský kraj celkem 4.628.770 Kč, Ústecký kraj celkem 4.426.300 Kč a Moravskoslezský kraj celkem 3.814.923 Kč.

V rámci vyhlášení Programu prevence kriminality **na rok 2020 byla zvýšena podpora na mzdu asistentů prevence kriminality** na 22.000 Kč na os/měs. U trvajících víceletých projektů asistentů prevence kriminality s vydaným rozhodnutím v r. 2018 či 2019 mohl příjemce dotace písemně požádat o navýšení dotace od roku 2020 dle finančního limitu uvedeného v předchozí větě, a to nejpozději do 15. února 2020 prostřednictvím datové schránky MV. Možnosti využilo 25 žadatelů již realizovaných víceletých projektů s požadavkem ve výši 1.495.473 Kč, které byly schváleny.

Vzhledem k mimořádným opatřením v souvislosti s nákazou koronavirem a nejistou prognózou ohledně jejich trvání a rozsahu MV nepodpořilo akce, u kterých se počítá se shromažďováním většího počtu osob či s přímou prací s rizikovými skupinami osob.

Republikový výbor pro prevenci kriminality dotace dne 2. dubna 2020 per rollam schválil a doporučil ministru vnitra k podpoře. Ministr vnitra návrh schválil dne 14. dubna 2020.

V rámci Programu prevence kriminality **byly projekty zaměřené na zvýšení bezpečí v sociálně vyloučených lokalitách – Asistent prevence kriminality, Domovník – preventista**, u investic jde zejména o městské kamerové dohlížecí systémy.

Asistenti prevence kriminality (APK)

Rok	Počet podpořených obcí	Počet APK	Celková výše přiznané dotace
2019	45	129	25.389.508,44 Kč
2020	51	109	29.912.662 Kč

(2020 – jednoleté projekty APK - 23 APK v 11 obcích v celkové částce 5 798 507 Kč + 40 víceletých projektů s 86 APK.)

Domovník – preventista (DP)

Rok	Počet podpořených obcí	Počet D-P	Celková výše přiznané dotace
2019	8	24	1.594.783 Kč
2020	14	34	1.918.880 Kč

Od 1. ledna 2019 do 31. října 2020 bylo zaměstnáno dalších 30 Domovníků v 10 obcích z projektu MV podporovaného z Evropského sociálního fondu – Operačního programu Zaměstnanost „Domovník – preventista, účinný nástroj sociálního začleňování a podpory sociálně situační prevence v obci“, reg. č. CZ. 03.2.63/0.0./0.0/15_029/0003723, jehož výstupem je rovněž Metodika výběru, činnosti a přípravy domovníků – preventistů, jako je tomu u asistentů prevence kriminality, viz <https://www.mvcr.cz/clanek/erdf-operacni-program->

[zamestnanost-domovnik-preventista.aspx?q=Y2hudW09NQ%3d%3d](https://www.nsp.cz/jednotka-prace/spravce-objektu). Na základě zpracování a uvedení do praxe těchto metodik a standardů došlo v rámci Národní soustavy povolání (NSP) a Národní soustavy kvalifikací (NSK) k úpravám profesní kvalifikace „Správce objektu“ definováním konkrétních kritérií pro profesní kvalifikaci této pozice – „Domovník – preventista“ – <https://www.nsp.cz/jednotka-prace/spravce-objektu> ID 101053, která umožní osobám pocházejícím a žijícím v sociálně vyloučených lokalitách nalézt své uplatnění na trhu práce, získat novou kvalifikaci platnou po celé ČR a snadněji se začlenit mezi majoritu.

6.1.2. Oblast vzdělávání

Střední, vyšší odborné a vysokoškolské vzdělávání

Problematicke extremismu a terorismu se věnuje i **střední a vyšší policejní vzdělávání**. V rámci akreditovaných vzdělávacích programů se na ni zaměřuje Vyšší policejní škola a Střední policejní škola Ministerstva vnitra (dále jen „VPŠ a SPŠ MV“) v Holešově a v Praze.

V rámci středního vzdělávání s maturitní zkouškou se jedná o obor vzdělání 68-42-M/01 Bezpečnostně právní činnost. V rámci vyššího odborného vzdělávání pak o akreditovaný vzdělávací program v oboru vzdělání 68-42-N/04 Bezpečnostně právní činnost, 68-42-N/03 Přípravné trestní řízení, a 68-42-N/05 Dopravně bezpečnostní činnost.

VPŠ a SPŠ MV v Holešově dále zorganizovala Školení „Policista v multikulturním prostředí“ (SKO/006) pro policisty zařazené ve skupinách pro práci s národnostními menšinami z jednotlivých krajských ředitelství PČR. V souvislosti s onemocněním Covid-19 byly další tři plánované kurzy zrušeny.

Dále se tato škola věnuje tematicky relevantním instrukčně metodickým zaměstnáním, preventivní akcím, projektům „Integrace cizinců v rámci středního odborného vzdělávání v oboru vzdělání Bezpečnostně právní činnost (kód 68-42-M/01)“ a „Zvyšování osobnostních kompetencí pro vstup k Policii ČR“. Také zde proběhly vzdělávací akce „Mezikulturní komunikace“ a „Orientace v problematice islámu“.

Policejní akademie

Problematika extremismu je vyučována v rámci bakalářského programu „**Bezpečnostně právní studia**“ (studijní obor „Kriminalistika a další forenzní disciplíny“) a magisterského programu „**Bezpečnostně právní studia**“ (studijní obor: „Policejní management a kriminalistika“ a „Bezpečnostně strategická studia“).

Katedra veřejnoprávních disciplín se zabývala otázkami týkajícími se identifikace a řešení bezpečnostních problémů ve vybraných právních oblastech. Cílem jejího výzkumu je navrhnout řešení v souladu s pozitivním právem a jeho interpretací ze strany příslušných soudů. Důležitou roli hraje srovnání postupů policejních orgánů ve více (vybraných) zemích EU a popř. i mimoevropských států (USA).

Výzkum se zaměřuje na následující tematické okruhy:

- Stíhání a trestání nenávisných projevů (vztah mezi právními dokumenty, soft-law a mimoprávními opatřeními přijatými mezinárodními organizacemi (zejména Radou Evropy) a Evropskou unií. Jako inspirace může sloužit vývoj v Německu, které přijalo v roce 2017 nový komplexní zákon upravující povinnosti provozovatelů sociálních médií. Policejní akademie ČR v Praze bude zkoumat, jak se doplňují nástroje podle tohoto zákona a tradiční trestněprávní postihy).

- Prevence násilí na ženách (V souvislosti s možným přístupem České republiky k tzv. Istanbulské úmluvě vyvstávají otázky týkající se boje proti násilí na ženách. Bude nutné ve smluvních státech zkoumat, jaké konkrétní závazky plynou z Istanbulské úmluvy a jak jsou implementovány do úpravy trestního práva a policejní praxe).
- Limity aplikace etnického profilování (Ve spolupráci s německými a americkými partnery se bude Policejní akademie ČR v Praze blíže věnovat případům, ve kterých německé a americké soudy rozhodly o přípustnosti použití etnického hlediska při profilování osob. Tyto poznatky bude porovnávat se standardy aplikovanými v ČR).

Další vědeckovýzkumná činnost probíhá za podpory z tzv. Norských fondů. Jedná se o dva projekty, které jsou realizovány ve spolupráci s Policejním prezidiem České republiky. První projekt nese název **Vzdělávání v oblasti interkulturních kompetencí a menšinových specifíků**. Druhý projekt se jmenuje **Vzdělávání policejních specialistů v oblasti prevence kriminality**. Tuto vědeckovýzkumnou činnost realizuje Katedra veřejnoprávních disciplín ve spolupráci s Katedrou bezpečnostních studií. Uvedené projekty jsou realizovány v letech 2020 až 2023. Budou zpracovány dvě metodické příručky a realizováno následné vzdělávání příslušníků ozbrojených bezpečnostních sborů především z oblasti práv příslušníků národnostních menšin s praktickým přesahem do realizace činnosti příslušníků Policie ČR.

Výzkumný projekt „Sociálně rizikové skupiny a rizikové chování“ je zaměřen na zkoumání polarizace společnosti na úrovni občanské společnosti a orgánů veřejné správy. Objektem badatelského zájmu byla i v roce 2020 vnitřně heterogenní skupina dětí a mládeže, která je z důvodu své zvýšené vulnerability a limitované životní zkušenosti vnímána jako riziková sociální skupina. Pozornost týmu řešitelů se koncentrovala na rozšíření a aktualizaci **otevřené webové encyklopedie „Kmeny a subkultury“**. Připravováno je zpřístupnění obsahu encyklopedie odborné i laické veřejnosti

Útvar policejního vzdělávání a služební přípravy

Problematicke extremismu se věnují předměty v rámci Základní odborné přípravy. Celkem ji absolvovalo v roce 2020 1.592 osob.

Dále je obsažena v kurzech pro specialisty Služby kriminální policie a vyšetřování s profesní specializací vyšetřování i odhalování. Celkem jimi prošlo v roce 2020 271 policistů.

CEPOL (Agentura Evropské unie pro vzdělávání a výcvik v oblasti prosazování práva)

Ministerstvo vnitra zprostředkovávalo v roce 2020 vzdělávací programy organizované v agenturou CEPOL. Vzhledem k omezením způsobeným pandemií Covid-19 byly realizovány vzdělávací aktivity převážně formou online, a to formou webinářů (např. na téma Covid-19 a online radikalizace) a online kurzů (např. na téma Řešení antisemitských trestných činů z nenávisti, Radikalizace – obrázek extremismu a radikalizace v současné Evropě). Uvedených vzdělávacích aktivit se účastnili jak zástupci Policie ČR, tak i jiných bezpečnostních složek.

6.1.3. Oblast integrace cizinců

Koncepce integrace cizinců

V roce 2020 vycházela integračních opatření z aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu (dále jen „KIC“), kterou vláda přijala v roce 2016. Úkoly plynoucí z KIC jsou každoročně upřesňovány v dokumentu Postup při realizaci Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu, který stanovuje konkrétní integrační opatření na

následující rok. Integrovaná opatření přispěla ke zlepšení postavení cizinců, kterým je nabízena komplexní škála služeb usnadňující jejich začlenění do společnosti.

Integrace na regionální a lokální úrovni

Na regionální a lokální úrovni zajišťuje realizaci integračních opatření a monitoring situace síť 18 Center na podporu integrace cizinců, která působí ve všech krajích ČR. Centra jsou středisky integračních aktivit v regionu, zaměřují se jak na cizince, tak na majoritu či orgány veřejné správy. Poskytují široké spektrum integračních služeb (např. kurzy češtiny, sociální a právní poradenství, socio-kulturní kurzy apod.), včetně realizace aktivit cizinců, podporu komunikace a vzájemného poznávání mezi cizinci a majoritou. Projekty Center jsou realizovány v řadě případů za přímé spolupráce s nestátními neziskovými organizacemi (dále jen „NNO“), organizacemi cizinců a dalšími subjekty. Síť Center na podporu integrace cizinců byla novelou zákona o pobytu cizinců na území ČR zakotvena v zákoně, čímž je zajištěna jejich dlouhodobá udržitelnost.

MV i v roce 2020 finančně i metodicky podporovalo územní samosprávy v realizaci projektů na podporu integrace cizinců na lokální úrovni. Jedná se o komplexní integrační projekty realizované na základě analýzy situace v dané lokalitě a uskutečňované v nezbytné součinnosti s cizinci a s dalšími aktéry integrace v obci (např. Centra na podporu integrace cizinců, NNO, školy).

V roce 2020 byly projekty na podporu integrace cizinců realizovány v dvaceti obcích/městských částech – kromě Prahy jsou zapojena i další města s významným přílivem zahraničních pracovníků (Bílá Voda, Brno, Břeclav, Česká Lípa, Havlíčkův Brod, Pardubice, Plzeň, Vyšší Brod, Žatec).

Monitoring soužití

MV během roku 2020 monitorovalo a vyhodnocovalo situaci a postavení cizinců v ČR i vzájemných vztahů mezi cizinci a majoritou především prostřednictvím podkladů Center na podporu integrace cizinců a analýzy zpráv projektů obcí i NNO, dotovaných MV. Průběžný monitoring umožňuje včasné odhalení potenciálního problému a rychlou reakci či řešení nastalé situace v přímé spolupráci s územními samosprávami, případně i s dalšími zainteresovanými subjekty (např. Úřady práce, zaměstnavatelé a NNO).

V některých lokalitách s vyšší koncentrací cizinců bylo zaznamenáno určité napětí, případně i mírné negativní postoje širší skupiny obyvatelstva vůči specifickým skupinám cizinců. Začínají se objevovat problémy s agresivitou mládeže s migrační historií. V místech usídlení většího počtu zahraniční pracovní síly bylo zdrojem napětí nejčastěji znejistění místních obyvatel a praktické problémy každodenního soužití.

Posílení informovanosti

Aktualizovaná KIC klade velký důraz na zajištění informovanosti nejen samotných cizinců, ale i majority. U cizinců se jedná zejména o prevenci jejich zneužívání, manipulovatelnosti, závislosti na zprostředkovatelích, případně ztráty legálního pobytu. Na straně majority je objektivní informování nástrojem prevence xenofobie, rasismu či projevů extremismu.

MV nadále rozvíjí třístupňový systém informování cizinců (v předmigračním období v zemích původu, po příjezdu do ČR a u cizinců s dlouhodobým a trvalým pobytem). V roce 2020 byly realizovány adaptačně-integrační kurzy pro nově příchozí cizince, dále kurzy socio-kulturní orientace a kurzy českého jazyka. Novela zákona o pobytu cizinců na území ČR

zavedla pro některé kategorie občanů třetích zemí povinnost do jednoho roku od udělení pobytového oprávnění absolvovat adaptačně-integrační kurz. Tato povinnost se bude týkat vybraných občanů třetích zemí, kterým bude pobytové oprávnění uděleno po 1. lednu 2021. Probíhala příprava klíčové Vyhlášky o provádění adaptačně-integračních kurzů ze dne 8. prosince 2020. Dále se intenzivně pracovalo na celém systému realizace.

Zvýšení informovanosti majority zajišťovalo MV prostřednictvím podpory společenských akcí zaměřených na propojování cizinců s majoritou, které přispívaly ke snížení rizika vzniku negativních postojů majority vůči cizincům. MV rovněž systematicky podporovalo zvyšování odborných a interkulturních kompetencí nejen svých pracovníků, ale i pracovníků Center, NNO, územních samospráv a úřadů.

Integrace držitelů mezinárodní ochrany

V návaznosti na usnesení vlády č. 954/2015, resp. jeho novelizaci č. 36/2017, pokračovala realizace státního integračního programu pro osoby s udělenou mezinárodní ochranou. Cílem programu je zejména usnadnit proces integrace oprávněných osob v ČR především v oblastech výuky českého jazyka, bydlení, zaměstnání včetně rekvalifikací, vzdělávání dospělých a dětí a také poskytnutí asistence v oblasti zdravotní a sociální. V rámci programu bylo v roce 2020 zpracováno celkem 47 nových individuálních integračních plánů pro celkem 71 držitelů mezinárodní ochrany. V roce 2020 byla také poskytnuta pomoc při úhradě pobytu 9 osobám se zdravotním postižením v zařízení sociálních služeb.

6.1.4. Oblast mezinárodní spolupráce

Boj proti extremismu v EU

V průběhu roku 2020 došlo na území EU k řadě teroristických útoků. Nejzávažnější se staly v říjnu ve městě Nice, na předměstí Paříže a v Drážďanech a v listopadu ve Vídni. Boj proti terorismu byl tedy i nadále jedním z hlavních témat, která se v rámci Evropské unie během roku 2020 řešila. Zejména v závěru roku bylo toto téma intenzivně projednáváno na neformálních videokonferenčních jednáních ministrů vnitra i na jednání Evropské rady. Aktivita boje proti terorismu se zaměřovala také na **prevenci radikalizace**.

Ve snaze zaměřit se komplexně na oblasti, v nichž může EU pomoci členským státům při posilování bezpečnosti, Evropská komise vydala v červenci novou **strategii bezpečnosti unie EU na období 2020–2025**, která navazuje na předchozí Evropskou bezpečnostní agendu 2015–2020. Jednou z důležitých oblastí, kterým se tato strategie věnuje, je i boj proti terorismu a radikalizaci.

V prosinci byly přijaty **Závěry Rady o vnitřní bezpečnosti a evropském policejním partnerství**, jejichž cílem je dále zlepšit spolupráci orgánů vymáhajících právo, aby bylo možné lépe reagovat na vyvíjející se bezpečnostní výzvy a využít potenciál technologického rozvoje. Závěry určují postup i v řadě dalších oblastí, např. udržování tempa s technologickým pokrokem, globální spolupráce, boj proti nadnárodnímu organizovanému zločinu a předcházení terorismu a boj proti němu. Současně bylo přijato **usnesení Rady o šifrování**, v němž Rada zdůrazňuje svou podporu používání silného šifrování a zároveň konstatuje, že je potřeba zajistit, aby donucovací a justiční orgány navzdory šifrování mohly vykonávat své zákonné pravomoci.

Dne 9. prosince, o tři čtvrtě roku dříve než bylo plánováno, zveřejnila **Evropská komise svou novou protiteroristickou agendu EU**. Text je koncipován jako horizontální shrnutí

existujících i plánovaných politik, programů a postupů EU v kontextu boje s terorismem a násilným extremismem. Velký prostor je v textu věnován opatřením týkajících se radikalizace a deradikalizace, zejména v kontextu zahraničních teroristických bojovníků a jejich rodin. V boji s radikalizací zmiňuje Komise i nutnost podpory začleňování a poskytování příležitostí skrze vzdělávání, kulturu, práci s mládeží a sport. Agenda obsahuje i návrhy na posílení pravomocí Europolu a na jeho lepší spolupráci se soukromými firmami i globálními aktéry.

Koncem roku zveřejnila Evropská komise **akční plán pro integraci a začleňování na období 2021–2027**, dle kterého by členské státy měly v příštích letech usilovat o **lepší začlenění přistěhovalců** ze zemí mimo EU do společnosti. K tomu nabízí Komise členským státům finanční podporu z unijních fondů.

Prosincová Evropská rada přijala **závěry k posílení bezpečnosti schengenského prostoru**, které kladou důraz na urychlené dosažení pokroku ve vzájemném propojování jednotlivých evropských bezpečnostních databází a v posilování ochrany vnějších hranic.

Mezinárodní smlouvy

V rámci činnosti MV jsou mj. sjednávány mezinárodní smlouvy o spolupráci v boji proti trestné činnosti. Tyto tzv. **smlouvy o policejní spolupráci** vždy umožňují spolupracovat rovněž v boji proti projevům extremismu, rasové nesnášenlivosti a xenofobie, byť ne vždy je tato problematika v demonstrativním výčtu oblastí, v nichž budou strany spolupracovat, výslovně zmiňována.

V roce 2020 nebyla vzhledem k celosvětové pandemii Covid-19 uzavřena žádná nová smlouva o policejní spolupráci. Byl dokončen ratifikační proces **Smlouvy mezi Českou republikou a Gruzii o spolupráci v boji proti trestné činnosti** podepsané v Tbilisi dne 10. července 2019.⁸

6.2. Ministerstvo práce a sociálních věcí

Jedním z významných nástrojů prevence sociálně patologických jevů a sociálního začleňování je výkon činností **sociální práce**. Pro účely prevence je primární výkon činností sociální práce realizovaný sociálními pracovníky obecních úřadů, a to pověřených obecních úřadů a úřadů obcí s rozšířenou působností, a metodiků sociální práce a prevence, zařazených do krajských úřadů. Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) činnost sociálních pracovníků zařazených v těchto uvedených úřadech podporuje metodicky a prostřednictvím účelové dotace určené krajským a obecním úřadům (mimo činností sociálně právní ochrany dětí). Tato účelová dotace byla zavedena novelou zákona o sociálních službách č. 254/2014 Sb., s účinností od 1. ledna 2015. Cílem dotace je zajištění garance dostupnosti a kvality výkonu sociální práce v přenesené působnosti. Pro dotaci bylo v roce 2020 alokováno 400 mil. Kč. Jedním z kritérií při rozdělování alokovaných finančních prostředků je existence sociálně vyloučené lokality ve správním obvodu obce.

MPSV spolupracuje s Odborem pro sociální začleňování MMR za účelem rozvoje komunitní práce.

MPSV dále metodicky vede krajské úřady v oblasti výkonu činností sociální práce v přenesené působnosti, jejichž úkolem je toto vedení dále předávat do území. Při této činnosti

⁸ Smlouva vstoupila v platnost dne 1. března 2021.

je výchozím dokumentem „Doporučený postup č.1/2018 k realizaci činností sociální práce na pověřených obecních úřadech, obecních úřadech obcí s rozšířenou působností a krajských úřadech“. **Metodická podpora** dále spočívá v pravidelné organizaci metodických dní pro metodiky sociální práce a sociální prevence krajských úřadů.

Kvalita a personální dostupnost výkonu sociální práce pověřených obecních úřadů a úřadů obcí s rozšířenou působností je ze strany MPSV dále významně podpořena prostřednictvím aktivit projektu „**Systémová podpora sociální práce v obcích**“. Primárními cíli tohoto projektu jsou zvyšování odborných kompetencí sociálních pracovníků uvedených obecních úřadů, pilotní ověření typových pozic sociálních pracovníků obecních úřadů a zvýšení personálního zajištění výkonu sociální práce obecních úřadů.

Vzhledem k tomu, že jednou z nejučinnějších činností prevence obecně je **vzdělávání**, lze do plnění opatření zahrnout také činnost akreditace vzdělávacích programů pro sociální pracovníky, pracovníky v sociálních službách, vedoucích pracovníků a osoby, které poskytují pomoc příjemci příspěvku.

MPSV dále spolupracuje na tvorbách koncepčních a strategických vládních a mezirezortních materiálů vztahujících se k problematice prevence sociálně patologických jevů, sociální exkluze, vyloučených lokalit, a podílí se na plnění opatření z jejich akčních plánů, např. Akčního plánu Koncepce vězeňství do roku 2025, Koncepce rozvoje probace a mediace do roku 2025 a dalších.

6.3. Ministerstvo kultury

Oblast církví a náboženských společností

V roce 2020 bylo odborem církví podpořeno několik projektů seznamujících veřejnost s židovským náboženstvím, kulturou a tradicemi nebo připomínajících tragické momenty z židovských dějin:

- Koncert a setkání ke Dni památky obětí holocaustu – Federace židovských obcí v České republice, dotace 60 tis. Kč. Tradiční slavnostní setkání v Senátu PČR.
- Cyklus varhanních koncertů v Jeruzalémské synagoze (8. ročník) - Židovská obec v Praze, dotace 30 tis. Kč.
- Kulturou proti antisemitismu – Mezinárodní křesťanské velvyslanectví Jeruzalém z. s., dotace 30 tis. Kč. Pochod městem a veřejné shromáždění proti antisemitismu a na podporu přátelství mezi různými náboženskými a etnickými skupinami.

Oblast médií a audiovize

V srpnu 2020 byl Poslanecké sněmovně předložen vládní návrh zákona o službách platform pro sdílení videonahrávek. Tento návrh má v návaznosti na revizi evropské směrnice o audiovizuálních mediálních službách za cíl upravit problematiku poskytování služeb platform pro sdílení videonahrávek (v praxi například YouTube, do jisté míry i některé sociální sítě) a mimo jiné posílit ochranu široké veřejnosti před podněcováním k násilí či nenávisti namířené proti skupině osob a také před podněcováním ke spáchání teroristických trestných činů a trestných činů souvisejících s rasismem a xenofobií na platformách pro sdílení videonahrávek. Vzhledem ke specifickým službám v této oblasti je navržena řada různých opatření, která náležitou úroveň ochrany zajistí, od úpravy podmínek poskytování služeb, přes možnost uživatelů nevhodné videonahrávky nahlásit, až po rozšíření pravomoci Rady

pro rozhlasové a televizní vysílání do oblasti platform pro sdílení videonahrávek, včetně možnosti uložení pokuty.

Byly podpořeny projekty z okruhu Filmová a mediální výchova ve výběrovém dotačním řízení v oblasti kinematografie a médií jako jsou například:

- Mládež a média – Zvyšování mediální gramotnosti dětí a mládeže (30.000 Kč).
- Stopy totality (150.000 Kč),
- Učíme se média (35.000 Kč),
- Dětská televize Liberec (75.000 Kč),
- Příběhy našich sousedů (350.000 Kč).

V okruhu Festivalů ve výběrovém dotačním řízení v oblasti kinematografie a médií je třeba zmínit:

- 24. Mezinárodní festival dokumentárních filmů Jihlava 2020 (4.900.000 Kč) plus navýšení v rámci kompenzačních opatření souvisejících s nemocí Covid-19 na 8.730.022 Kč.
- Jeden svět – 22. ročník Mezinárodního festivalu dokumentárních filmů o lidských právech (4.800.000 Kč) plus navýšení v rámci kompenzačních opatření souvisejících s nemocí Covid-19 na 7.570.000 Kč.

Díky programu podpora rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin je podporováno vydávání periodického tisku a provozování rozhlasového a televizního vysílání v jazyce národnostních menšin, popř. šířícího informace o těchto menšinách. V roce 2020 bylo mezi jednotlivé projekty rozděleno 25.000.000 Kč.

Oblast regionální a národnostní kultury

V programu na podporu kulturních aktivit příslušníků národnostních menšin žijících v České republice v roce 2020 byly podpořeny projekty českých občanů národnostní menšiny bulharské, chorvatské, maďarské, německé, polské, romské, rusínské, ruské, řecké, slovenské, srbské, ukrajinské, vietnamské a též jeden projekt židovské kultury. Dotace byly poskytnuty i na kulturní multietnické akce, které přispívají k vzájemnému poznávání různých národnostních kultur. V roce 2020 bylo v tomto programu podpořeno 61 projektů, na které byla poskytnuta dotace v celkové výši 10.150.000 Kč. Vzhledem k pandemii však nebyly některé projekty realizovány vůbec, příp. byly realizovány pouze částečně, a tak ve skutečnosti byla čerpaná částka nižší (7.749.974,25 Kč – stav k 31. prosinci 2020).

Ministerstvo kultury (dále jen „MK“) každoročně vyhlašuje dotační program zaměřený na podporu integrace příslušníků romské menšiny. V rámci tohoto programu mohou být, krom projektů zaměřených na umělecké, kulturně vzdělávací a výchovné aktivity, odborné studie rozšiřující poznání a bádání o romské kultuře, tradicích a historii, dokumentační a ediční činnost, podpořeny i kulturní akce směřující k potírání negativních projevů extremismu a xenofobie. V celém tomto dotačním programu bylo v roce 2020 podpořeno 18 projektů, celková částka poskytnutých dotací činila 1.748.500 Kč. Přes vrácení či nečerpání části těchto prostředků z důvodu epidemiologické situace v roce 2020 bylo přesto řádně čerpáno 1.407.500 Kč.

V oblasti integrace cizinců MK v roce 2020 podpořilo formou příspěvku na provoz projekty příspěvkových organizací MK zaměřené na prezentaci české kultury, zvyklostí

i tradic, na zvýšení mezikulturních kompetencí pracovníků v kulturních zařízeních a seznamování cizinců s hodnotami ČR i EU. Celková výše příspěvku činila 478.000 Kč.

MK podpořilo projekt Kulturní program – Pietní akt Lety 2020, zaštitěný Výborem pro odškodnění romského holocaustu v ČR (30.000 Kč). Projekty Putovní výstava Zaniklý svět a Dny židovské kultury Teplický cimes 2020 nebyly kvůli pandemii realizovány.

Oblast umění, literatury a knihoven

MK vyhlašuje každoročně dotační řízení Knihovna 21. století, určené knihovnám zapsaným v evidenci MK dle zákona č. 257/2001 Sb. (knihovní zákon). Jedním z dotačních okruhů je podpora práce s národnostními menšinami a integrace cizinců. Finanční prostředky jsou žadatelům (tzn. knihovnám evidovaným dle výše zmíněného zákona) poskytovány na realizaci besed a výstav s cílem poznávání jiných kultur a na nákup knihovního fondu pro národnostní menšiny. Dotace jsou poskytovány v návaznosti na nařízení vlády č. 288/2002 Sb., kterým se stanoví pravidla poskytování dotací na podporu knihoven.

V roce 2020 bylo poskytnuto celkem 50.000 Kč na tři projekty zaměřené na nákup knihovního fondu pro národnostní menšiny a další prostředky byly vynaloženy na projekty na podporu čtení a čtenářství, které mají přispívat ke kultivaci osobnosti.

Tematicky s problematikou předsudečné nenávisti souvisí i následující podpořené projekty:

Oblast	Název projektu	Předkladatel	Dotace (v tis. Kč)	Termín konání projektu
Tanec	420PEOPLE	420PEOPLE, z. ú.	1.200	celoročně
Hudba	Hudební program 20. Světového romského festivalu KHAMORO	zapsaný spolek SLOVO 21	50	celoročně
Hudba	festival RESPECT PLUS 2020	Rachot Produc-tion, s. r. o.	1.304,8	celoročně
Hudba	Mezinárodní festival pravoslavné hudby Archaion Kallos	Spolek Philokallia	100	celoročně
Výtvarné umění	Výstavní a doprovodný program galerie MeetFactory a Galerie Kostka 2020	MeetFactory, o. p. s.	2.309,5	celoročně

Oblast ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií

Programově se problematikou extremismu a předsudečné nenávisti věnují muzea, galerie a památníky.

Národní muzeum

Výstava „Parlament!“ na Vítkově obsahovala mj. sekci ilustrující myšlenky demokracie a nebezpečí totality.

Moravské zemské muzeum (dále jen „MZM“)

Seznam relevantních aktivit:

- Přednáška doc. PhDr. Pavla Vařeky, PhD. o výsledcích výzkumu tzv. cikánského tábora v Letech, a to v kontextu evropského studia hmotného svědectví holokaustu s využitím archeologických metod.
- Běh pro paměť národa. Cílem akce je získat prostředky pro obecně prospěšnou společnost Post Bellum na natáčení příběhů pamětníků, kterým nebyla lhostejná cena svobody. Oddělení dějin kultury antitotalitního zaměření (ODKAZ) zpravuje cenné soubory rukopisů a dokumentů významných osobností.
- Oddělení dějin literatury uchovává dokumenty svědčící o zničeném životě osobním i tvůrčím známých umělců.
- Stálá expozice Středoevropská křižovatka: Morava ve 20. století dokumentuje dramatické a složité osudy 20. století mimo jiné také prostřednictvím konkrétních osobních příběhů.
- Aktivita „Normalizaci navzdory“, určená primárně studentům středních škol a gymnázií, prostřednictvím dobových dokumentů a dalších exponátů a práce s pracovními listy přibližuje posledních dvacet let totalitního režimu v Československu, zejména v Brně a na Moravě. Výklad se zaměřuje nejen na oficiální historické události, ale důraz klade i na představení nezávislých aktivit a osobností usilujících o svobodné, demokratické myšlení. K této výstavě proběhlo několik komentovaných prohlídek, v rámci projektu integrace cizinců – projekt Czech-in MK. Přednášky v angličtině, ruštině a vietnamštině byly díky stále se rozvíjející spolupráci s představiteli těchto menšin hojně navštívené.
- Přednášky k problematice fake news.

Slezské zemské muzeum

Seznam relevantních akcí:

- Edukační program "Byli jsme jen čísla", který byl v roce 2020 připraven pro návštěvníky v Národním památníku II. světové války. Byl určen pro žáky vyšších stupňů základních škol, studenty škol středních a zájemce z řad ostatní veřejnosti, pro zájemce mohl být upraven i pro mladší věkovou kategorii. Program se zaměřoval na objasnění pojmů antisemitismus, sionismus či perzekuce obyvatelstva židovského a romského původu. Každoročně je program nově upraven tak, aby korespondoval nejen se vzdělávacími programy jednotlivých typů škol, ale také tak, aby tato složitá témata aktuální i dnes byla skupinám zájemců přiblížena interaktivní formou a vyzvala je k přemýšlení.
- V rámci projektu programu Národní a kulturní identity (NAKI) II s názvem Právní, historické a společenskovední aspekty nových a tradičních menšin v České republice (DG18P02OVV064) byly v letech 2019 a 2020 zhotoveny putovní fotografické výstavy věnované ukrajinské, vietnamské a mongolské menšině v ČR, jež jsou aktuálně nabízeny muzeím, galeriím a jiným institucím. V současné době se jedná o vystavení těchto fotografických cyklů na zámku v Holešově. Proběhla též předběžná jednání o zapůjčení výstav s Městským muzeem v Ústí nad Orlicí, Vlastivědným muzeem Jesenicka a Husitskou teologickou fakultou Univerzity Karlovy v Praze.

Národní galerie v Praze (NGP)

V roce 2020 byly realizovány živě i online programy ke sbírkovým expozicím a výstavám, zvláště k výstavě Mikuláše Medka: Nahý v trní, a retrospektivní výstavě Kurta Gebauera, kde součástí programu byly i přednášky a diskuse, otevírající politický kontext umění v době totality 1948-1989 a zápas umělců o svobodu uměleckého výrazu.

Památník Terezín

Seznam relevantních akcí:

- Jednodenní i vícedenní semináře pro žáky ZŠ a SŠ, SOU a OU.
- Literární a výtvarná soutěž pro mládež (témata jsou volena v úzkém vztahu k nebezpečí nacistické ideologie i současným problémům).
- Pedagogické semináře pro učitele z České republiky i ze zahraničí, projekty s výstupy na internetu (Školákem v protektorátu, Za pomníčky).
- Badatelské projekty určené žákům českých škol (Školákem ve válečných letech).

Cílem projektu „Za pomníčky“ je dokumentace současného stavu míst bývalých nacistických táborů a masových hrobů na území dnešní České republiky a zmapování skutečnosti, zda jsou na těchto místech instalovány pomníčky/pamětní desky, které připomínají jejich existenci. Zjištěné informace jsou zveřejňovány na zvláštní webové stránce.

Stěžejní ideou projektu Školákem v protektorátu je snaha přiblížit nejmladším generacím realitu nacistického totalitního režimu na příkladu, který je jim nejbližší – na školním prostředí. Kromě pokusu o představení obecné situace v protektorátním školství pracuje projekt také s konkrétními projevy krajní represe vůči české školní mládeži, v níž nemalou roli sehrála i věznice gestapa v terezínské Malé pevnosti. Hlavním výstupem z projektu je internetová stránka určená učitelům, školní mládeži i širší veřejnosti.

Nadstavbou Školáka v Protektorátu je pak projekt Školákem ve válečných letech, na kterém Památník Terezín v současné době spolupracuje s Národním pedagogickým muzeem a knihovnou J. A. Komenského. Jednotlivci (žáci, studenti) a školní kolektivy všech typů škol nacházejících se na území České republiky mohou pod vedením odborníků z výše uvedených institucí badatelsky zpracovávat témata spojená se školním prostředím v českých zemích v letech 1938-1945.

Celkem proběhlo 34 jednodenních a 12 vícedenních seminářů pro žáky českých škol, kterých se účastnilo 1.537 osob. Nabídky vzdělávacího oddělení využily i školní skupiny ze zahraničí, kterých do Terezína přijelo celkem 9 (241 osob). Jejich program zajišťovali pod vedením odpovědných pracovníků vzdělávacího oddělení dobrovolníci z Německa a Rakouska, vysílání organizacemi Aktion Sühnezeichen Friedensdienste a Gedenkdienst, kteří v Památníku Terezín působí vždy po dobu jednoho roku.

Kvůli koronavirové krizi přistoupilo vzdělávací oddělení na podzim 2020 k vytvoření on-line distančních výukových aktivit nabízených školám v České republice. Těchto programů proběhlo do konce zmiňovaného roku celkem 50 s počtem 1.340 účastníků.

Oproti minulým letům však z důvodu pandemie proběhly pouze dva pedagogické semináře, kterých se účastnilo 56 osob.

Již od poloviny devadesátých let památník pořádá pro žáky základních a středních škol soutěže v umělecké tvořivosti se vztahem k problematice rasové a politické perzekuce v letech

nacistické okupace. V roce 2020 se již jednalo o 26. ročník literární a 24. ročník výtvarné soutěže, tentokrát pod názvem „Válka skončila, můžeme zapomenout?“. Z výběru výtvarných prací, které byly zaslány do uměleckých soutěží, jsou pak pořádány putovní výstavy.

Památník Lidice

Seznam relevantních akcí:

- Stálé expozice „...a nevinní byli vinní.“ a „Ležáky. Osada, která nemlčela“ informují návštěvníky o nacistické totalitě, které se tematicky věnují také některé krátkodobé výstavy a konference. Dále se zabývají také otázkou existence Lidic v období socialistické republiky ve druhé polovině 20. století.
- Vzdělávací programy pro děti, mládež a pedagogy. Ke stálým expozicím je připraveno na 12 programů (Co mi sochy vyprávěly, Příběh obce Lidice, Lidice, kronika jedné vesnice, Jak se žilo v Ležákách, Ležáky – místo mé stanice atd.), dramatické a výtvarné workshopy, semináře, odborné exkurze. Pro pedagogy jsou připravovány speciální programy jako Rozhodování továrníka Pály nebo odborná exkurze Topografie teroru (ve spolupráci s Památníkem Terezín a Památníkem koncentračního tábora Ravensbrück).
- 48. Mezinárodní dětská výtvarná výstava Lidice. Ta byla fyzicky v budově Lidické galerie realizována od 1. června 2020, přičemž prozatím je datum ukončení naplánováno na 31. ledna 2021.
- Vyhlášení dalšího ročníku Mezinárodní vědomostní soutěže Lidice pro 21. století. Dne 8. ledna 2021 byla zahájena registrace škol a dne 22. ledna 2021 byla zahájena registrace soutěžících.

Muzeum romské kultury

Seznam relevantních akcí:

- Pietní akty k připomenutí romského holokaustu
- Putovní panelová výstava a také tištěný česko-anglický katalog soutěžních návrhů k plánovanému památníku v Letech.
- Edukační programy pro žáky ZŠ a studenty SŠ zaměřené na expozici Příběh Romů, téma holokaustu, společné porozumění mezi kulturami, eliminaci předsudků apod.
- Spolupráce se zahraničními partnery k problematice holokaustu.
- Programy ve školách. Formou workshopů, besed a přednášek přibližuje muzeum kulturu Romů širokému spektru romské i neromské veřejnosti. Za rok 2020 proběhlo 17 komentovaných prohlídek a 20 edukačních programů (tematicky zaměřené na historii a kulturu Romů – ve stálé expozici muzea, dále programy k tématu holokaustu, soužití majority s minoritou, romská hudba a tanec).
- Soboty, resp. neděle, pro rodiny s dětmi s pestrým programem na téma živly či bytosti romské magie (15 víkendů).
- Letní škola pro pedagogy – ve spolupráci s Institutem Tereziánské iniciativy, Nadáciou Milana Šimečku (Bratislava) a Anne Frank Haus (Amsterdam)
- Výstava Lavutara. Cestami romských muzikantů a jejich písní. K výstavě byla připravena série koncertů romských hudebníků (série letních koncertů Summer Stage II.) a hudební workshopy pro veřejnost.
- Oslavy mezinárodního dne Romů, které probíhají v Brně v rámci tzv. Týdne romské kultury, Ghettofestu, Meeting Brno a dalších akcí/festivalů konané ve městě Brně.

- Participování na činnosti mezinárodní organizace ERIAC (European Roma Institute for Arts and Culture).

Ochrana kulturních statků

V roce 2020 MK přispělo Židovskému muzeu v Praze na restaurování synagogální opony částkou 87.000 Kč.

6.4. Ministerstvo spravedlnosti

Dne 20. ledna 2021 Poslanecká sněmovna schválila novelizaci trestního zákoníku, kterou má dojít k zakotvení nové skutkové podstaty šíření díla k propagaci hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka. Tato změna, která byla uplatněna jako pozměňovací návrh ke sněmovnímu tisku 624, reaguje na aktuální případy, kdy dochází k prodeji „upomínkových“ předmětů, jako jsou hrníčky nebo kalendáře s vyobrazením představitelů nacistického Německa. Pozměňovací návrhy, se kterými Senát vrátil tento tisk Poslanecké sněmovně, se netýkaly tohoto nově navrhovaného trestného činu. V případě schválení by nová právní úprava měla nabýt účinnosti k 1. lednu 2022.

Návrh nové úpravy, jak byl Poslaneckou sněmovnou schválen, zní:

„§ 403a

Šíření díla k propagaci hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka

(1) Kdo ve větším rozsahu vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného vytvoří dílo, které vyobrazuje, zachycuje nebo jinak znázorňuje symboly, zejména loga, vlajky, odznaky, uniformy a jejich části, hesla, výroky, prohlášení, slogany a formy pozdravů, představitele nebo projevy představitelů hnutí uvedeného v § 403 odst. 1, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta, peněžitým trestem nebo propadnutím věci.

(2) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1,

- a) jako člen organizované skupiny,*
- b) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo*
- c) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného značný prospěch.*

(3) Odnětím svobody na dvě léta až šest let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného prospěch velkého rozsahu.

§ 403b

Zvláštní ustanovení o beztrestnosti

Podle § 403a není trestný ten, kdo vyrobí, doveze, vyveze, proveze, nabídne, činí veřejně přístupným, zprostředkuje, uvede do oběhu, prodá nebo jinak jinému opatří nebo pro jiného vytvoří takové dílo za účelem vzdělávání, výzkumu, umění, podávání zpráv o aktuálních nebo historických událostech nebo k obdobným účelům.“

6.4.1. Státní zastupitelství

Pokyn obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 4/2009, vzorový organizační řád stanovuje obligatorní specializace u jednotlivých stupňů státního zastupitelství. Na všech stupních státního zastupitelství existuje tedy **obligatorní specializace státních zástupců na trestné činy spáchané z rasové, národnostní nebo jiné nenávistné pohnutky, extremismus.**

Státní zástupce při dozoru ve věcech trestných činů spáchaných z nenávistné pohnutky spočívající v rasové, národnostní, náboženské a jiné nenávisti, popřípadě i trestných činů, kde tato pohnutka znakem skutkové podstaty není (např. § 271 trestního zákoníku), **dbá na provedení všech úkonů potřebných ke zjištění pohnutky pachatele** (čl. 92 pokynu obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 9/2019, o postupu státních zástupců v trestním řízení).

V rámci státního zastupitelství platí tzv. informační povinnost, spočívající v tom, že státní zastupitelství, konají-li řízení v prvním stupni, mají povinnost **informovat odbor trestního řízení Nejvyššího státního zastupitelství o nápadu trestných činů spáchaných z národnostní, rasové, náboženské, politické nebo jiné nenávistné pohnutky** a vyžádá-li si další informování, i o způsobu vyřízení věci. Tato povinnost je upravena čl. 1 odst. 1 písm. a) bod 1. pokynu obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 10/2011, o informacích, ve znění pozdějších změn. Takto získané informace slouží Nejvyššímu státnímu zastupitelství především k metodickým účelům.

Podle čl. 107 a přílohy č. 2 bodu 1 pokynu obecné povahy nejvyššího státního zástupce č. 9/2019, o postupu státních zástupců v trestním řízení, platí, že **Nejvyšší státní zastupitelství přezkoumává usnesení o zastavení trestního stíhání nebo postoupení věci na základě úplného spisového materiálu, jde-li o trestné činy rasově motivované nebo spáchané příslušníky extremistických skupin.**

O činnosti státního zastupitelství na poli potírání trestné činnosti spáchané z rasových, národnostních nebo jiných nenávistných pohnutek je odborná, ale i laická veřejnost, informována prostřednictvím informací uváděných ve **zprávě o činnosti státního zastupitelství**, kterou v souladu s § 12 odst. 6 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů nejvyšší státní zástupce předkládá každoročně prostřednictvím ministra spravedlnosti vládě. Zpráva o činnosti státního zastupitelství je veřejně dostupná na internetových stránkách Nejvyššího státního zastupitelství.

Problematika spojená s trestnými činy z nenávisti je pravidelně zařazována jako **jedno z témat do programů porad vedoucích státních zástupců s podřízenými stupni státního zastupitelství.**

Na Nejvyšším státním zastupitelství působí **národní korespondent pro boj proti terorismu, extremismu a trestným činům spáchaným z nenávisti**, jenž je garantem meziresortní spolupráce.

6.4.2. Institut pro kriminologii a sociální prevenci

Institut pro kriminologii a sociální prevenci (dále jen „IKSP“) dle zadání MV uskutečnil v roce 2020 poslední kolo reprezentativního výzkumu veřejného mínění, který mapoval názory občanů na oblast bezpečnosti a prevence kriminality. V jeho rámci byly zjišťovány i postoje občanů související s migračními pohyby v Evropě.

Názory české veřejnosti na téma přijímání uprchlíků byly v roce 2020 v zásadě rozděleny na tři hlavní, podobně velké tábory – 29 % lidí by poskytlo uprchlíkům dočasné útočiště, 31 % by pomáhalo v zemi nepokojů, ale útočiště by neposkytlo a poslední třetina obyvatel je zásadně proti jakékoliv pomoci lidem přicházejícím do Evropy ze zemí zmítaných problémy. Dát skutečným válečným uprchlíkům možnost usadit se u nás je přípustné pro méně než desetinu našich spoluobčanů. Neochota pomoci se mírně snižuje s vyšším vzděláním.

Negativní stránkou zjištění zůstává i zvýšená míra vigilantismu, kdy je na některé skupiny obyvatel (především menšiny a cizince) pohlíženo a priori jako na možný zdroj bezpečnostních rizik. S tím souvisí i nízká podpora zakládání různých podpůrných zařízení pro takové skupiny obyvatel. Vztah většinové populace k romské minoritě se mírně zlepšil, přesto považuje přes 60 % dotázaných Romů za skupinu více se podílející na kriminalitě.

Tato zjištění podporují i data z výzkumů CVVM (Naše společnost, březen 2020), kde uvedlo 66 % respondentů, že by nechtěli mít za souseda muslima, 36 % respondentů pak žádné lidi jiné barvy pleti.

Již několik let přednáší odborný pracovník IKSP v rámci výuky kriminologie na Policejní akademii ČR téma Extremismus a Hate Crime. Využívá jak informace z předchozích výzkumů IKSP, tak aktuální poznatky z kontinuálního sledování změn na extremistické scéně. V roce 2020 byl důraz kladen především na vysvětlení komplexního přístupu „zločinu z předsudku“ v porovnání se zažitým diskursem politického extremismu.

**KONCEPCE BOJE PROTI EXTREMISMU A PŘEDSUDEČNÉ NENÁVISTI NA ROKY
2021–2026**

Vydalo
Ministerstvo vnitra ČR, odbor bezpečnostní politiky
Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7 – Letná
tel. 974 832 282, e-mail: obp@mvcv.cz.

Praha, únor 2021
Text neprošel jazykovou korekturou.